REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 22).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tĕrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corónĕ. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 121.—Anul LXV. Brașov, Dumineca 2 (15) Iunie. 1902.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, Lunĭ, Sf. Rosalii, diarul nu va apăré până Marțĭ séra.

Rosaliile.

Vesela sĕrbătóre a pogorîrei duhului sfânt, a spiritului ce unesce în sine tot ce e adevĕrat, viu, luminat, curat, bun și sfânt, care se avêntă peste tóte cele vremelnice și muritóre și se înalță spre cer, care dă adevĕrată viéță omului și-l ridică din nemernicia lui la o făptură după chipul și asemânarea lui Dumnedeu, sĕrbătórea cea mare a limbelor ne găsesce óre pe noi creștinii din vechia și gloriósa odraslă a divului Traian pregătițĭ s'o serbăm cu sfințenia, cu care au serbat'o moșii și strămoșii noștri?

Ei erau robițĭ și aprópe de tot părăsițĭ de sórte, dér era viuă în în inima lor dorința și speranța, că vor sosi vremurĭ, când urmașii lor vor puté sdrobi lanțurile. Geniul cel bun al nemului românesc n'a lăsat sĕ se stingă de pe vatra lor focul iubirei de ném și de pămêntul ereḑit și i-au făcut pe cei puținĭ câțĭ conduceau poporul sĕ fie tarĭ și cu abnegare neînfrânta. Scieau și vedeau bine, că era neapĕrată lipsă sĕ se espună, sĕ pătiméscă și sĕ se sacrifice pentru neam și lege și o făceau cu dragă inimă ca nisce adevĕrațĭ apostolĭ.

Numai așa se póte esplica cum din tóte periculele cele estra-ordinare, prin care a trecut, poporul nostru a putut sĕ scape teafĕr și cu inima nestricată, păstrându-șĭ comóra nestimată a dulcei sale limbĭ.

Și rĕsplata nicĭ n'a lipsit. Ea a venit ce-i drept târḑiu, rĕndurĭ-rĕndurĭ de bravĭ și vitejĭ apĕrătorĭ ai limbei și naționalității române au căḑut lovițĭ de arma inimicului secular în șanțurile redutei, dér în cele din urmă a sosit și ḑiua măreță a redeșteptării și a libertății, lanțurile sclăviei au fost rupte și Românului nu i-a mai fost rușine a-se numi Român și a pretinde în fața tronului, a țĕrii și a Europei drepturĭ egale naționale cu popórele conlocuitóre.

Prin jertfe și abnegare seculară a scăpat dér Românul de iobăgiă, a scăpat de legea rușinósă, care nu-i ierta sĕ umble și el la școlă. Dér acum se ridicară pentru el primejdii și mai marĭ. De câțĭ-va ḑecĭ de anĭ ne luptăm spre a-ne apĕra în contra unei sclăvii mult mai gróznice, decât aceea din vremile trecute, în contra sclăviei spirituale. Póte omul sĕ sufere cele mai marĭ maltratărĭ și toturĭ fisicescĭ și totușĭ eu-ul lui, ființa lui morală póte sĕ rĕmână neatinsă, gata a înfrunta tirănia până la ultima rĕsuflare. Inveninează-i însĕ spiritul, drépta lui cugetare, sdruncină-i curagiul, credința, convingerea, c'un cuvênt moralul lui, și-l vei vedé târându-se la piciórele tale mai amar decât un verme.

Nu forța covîrșitóre brutală, nu baionetele vor puté vre-odată face sĕ îngenunche un popor asuprit și sĕ renunțe la viața și viitorul sĕu național, ci numai slăbiciunea și demoralisarea spiritului celui bun, sĕnătos și tare, a spiritului de jertfă, de dragoste și unire între frațĭ, ce l'a ereḑit dela părințĭ și protopărințĭ ca o sfântă moștenire, ca sĕ-o păstreze ca pe lumina ochilor.

Stau pe gândurĭ unii dintre noi micĭ la inimă, că ce-o sĕ ne facem noi Românii, carĭ n'avem mijlóce de a resista nedreptăților și nesfîrșitelor ispite, cum s'ar cere în ḑiua de aḑĭ? Ce ne-am făcut altădată, când aveam și mai puține mijlóce?

Luptat'am și resistat'am năvalei și ademenirilor inimice cum am putut și cum am avut norocul de a fi ajutațĭ orĭ nu câte puțin și de împrejurărĭ — dér ceea-ce a fost lucru de căpeteniă, ceea-ce ne-a asigurat până acuma viitorul, a fost că am rĕmas Românĭ curațĭ la suflet, nu ne-am pângărit sentimentele curate naționale, făcêndu-ne lingușitorii și lingăii dușmanilor, umblând după mila și grația lor și spurcându-ne cu hrana duhului lor îngâmfat, bajocuritor și despreṭuitor.

Solidaritatea și tăria nóstră națională nu atêrnă decât numai condiționat dela puterea materială și fisică, de care dispunem, acéstă putere ă nóstră românéscă este întemeiată numai pe bunul, sĕnătosul și adevĕratul spirit național, ce trebue sĕ ne însuflețéscă în tot minutul, în bine și în rĕu.

Spiritul național trebue sĕ-l păzim în tótă curățenia lui, ca sĕ nu se molipséscă de atmosfera otrăvită ce ne încunjură!

Revista politică.

Foile ungurescĭ au publicat sĕptĕmâna acésta un comunicat afară din cale revoltător. Se spune în acel comunicat, că ministrul unguresc al școlelor *Wlassics a dat érășĭ o ordonanță* în virtutea căreia pe viitor la școlele primare de stat *studiul religiunei sĕ se predee necondiționat numai în limba maghiară.* Escepțiune fac clasele I și II primare, unde se permite întrebuințarea „limbei strĕine“, dér numai atuncĭ când majoritatea școlarilor sunt de limbă strĕină. Mai ordonă ministrul, ca instrucția din Religiune sĕ se facă numai în localul școlei.

Ordonanța acésta isbesce vĕdit în dreptul limbelor nemaghiare și în drepturile garantate prin lege ale bisericelor nemaghiare, de a-se îngriji de instrucția religiósă în limba lor oficiósă. Ce se va întêmpla cu școlarii nemaghiarĭ dela școlele primare de stat, carĭ nu sunt în majoritate în cutare școlă? Cum vor puté ei sĕ-șĭ câștige primele cunoscințe din religiune, décă catachetul respectiv e oprit a-le preda în limba lor maternă? Atentatul acesta volnic și temerar nu póte decât sĕ turbure adênc liniștea consciinței cetățenilor nemaghiarĭ ai țĕrii, carĭ îșĭ vĕd astfel odraslele lor espuse maghiarisărei forțate.

*

Mult sgomot s'a făcut sĕptĕmâna acésta în jurul unei vorbirĭ, ce a ținut'o *Impĕratul Wilhelm II* al Germaniei la Marienburg cu ocasiunea festivităților din incidentul reconstruirei castelului cavalerilor teutonĭ. *Impĕratul a atacat aspru pe proprii sĕi supușĭ, pe Polonĭ* ḑicênd: „érășĭ am ajuns acolo, că *insolența polonă* și *temeritatea sarmată* vré sĕ fie agresivă (atacătóre) față cu germanismul, și eu sunt constrîns *a apela la poporul meu sĕ-șĭ apere bunurile sale naționale*“.

Vorbirea agitatorică a împĕratului tocmai în momentele când parlamentul german votéză sute de milióne pentru întărirea elementului german în Prusia rĕsăriténă, a produs pretutindenĭ enormă sensație. Ce alta însémnă cuvintele împĕratului, décă nu escomunicarea bieților Polonĭ din Posen, carĭ sunt ast-fel declarațĭ de dușmanĭ ai statului, carĭ trebue stîrpițĭ și gonițĭ din țéră.

N'au trecut decât abia 3—4 ḑile dela vorbirea împĕrătéscă din Marienburg, și étă, că în parlamentul din Viena se petrece un lucru estra-ordinar. Deputatul radical ceh *Klofaç* în plină ședință a camerei a insultat în modul cel mai grosolan pe împĕratul Wilhelm. Intr'o vorbire, ce a ținut'o, Klofaç a ḑis, că espresiunĭ ca acele pe carĭ le-a întrebuințat împĕratul Germaniei la adresa Polonilor și a Slavilor peste tot, nu se aud decât „din gura oratorilor bețĭ de prin cârciumĭ“. A numit pe Wilhelm II „fanatic german de ultima speță“ și a cerut guvernului austriac sĕ respingă „acéstă obrăznicie prusacă“. Președintele l'a chemat la ordine pe Klofaç, dér atuncĭ de pe băncile negermane s'au auḑit strigăte de: „Pfui Wilhelm II“, „omul acesta (împĕratul) e bun de legat“, și alte espresiunĭ insultătóre.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Pe Tîmpa.

O jumĕtate de vară, o tómnă întrégă, o iérnă întrégă și o primăvară a trecut, de când scriu ḑi de ḑi la masa redacțională. Din când în când ridic privirea de pe hârtia brăzdată cu rênduri scrise, și uitându-mĕ pe feréstră, dau cu ochii de Tîmpa. Tîmpa este față în față cu redacțiunea nóstră. Cei din Brașov, și din țéra Bârsei și Făgărașului, cunosc bine Tîmpa. Mulțĭ alții o vor fi cunoscênd din auḑite, vor fi însĕ și de aceia, carĭ n'or fi auḑit de ea. Și unii și alții vor asculta bucurroșĭ, décă le voiŭ povesti câte ceva despre Tîmpa.

Tîmpa este un munte de 957 metri d'asupra nivelului mării. Inălțimea Brașovului, pe promenada de jos, este de 580 m.; ea este decĭ mai înaltă decât Brașovul cu cu 377 metri și se ridică, ca un zid, imediat lângă fostele ziduri ale orașului, în partea dinspre rĕsărit. Are formă prelungită, asemenea unei jireḑĭ uriașe.

Aspectul, ce ți-l ofere Tîmpa, când arborii de pe ea îmbracă podóbele lor, este din cele mai pitorescĭ. Par' că ar fi un covor gigantic de colóre verde, atârnat în préjma orașului. Din potrivă, când frunḑele încep a-se rugini și a cădé încetul cu încetul până se forméză o rariște pe cóma Tîmpei, ér drumurile serpentine, în numĕr de vr'o douĕ-ḑecĭ și cincĭ, carĭ duc la vêrful ei (căcĭ numai în serpentine este cu putință a-te sui pe ea), se pot distinge bine printre arborii despoiațĭ de frumsețea lor, — oh, atuncĭ te cuprinde o melancolie nespusă.

Se ḑice, că s'ar fi făcut propunerea la magistratul orașului, sĕ se taie copacii cu frunde și sĕ pună în locul lor braḑĭ, carĭ sĕ desfăteze ochii pururea cu vedéța lor. Un murmur de nemulțumire s'a auḑit însĕ din public: „Lăsați-ne copacii, așa cum sunt! Când sunt ei verḑĭ, cu drag ne uităm la ei. Ne sunt dragĭ însĕ și când sunt golașĭ. Schimbarea asta simboliséză așa de fidel lumea, unde tot așa se schimbă binele cu rĕul, frumosul cu urîtul, lumina cu întunerecul, suișul cu coborișul. Lăsați-ne Tîmpa așa cum este, sĕ o vedem, că și ea e supusă schimbărilor naturei, ca și viéța omenéscă.“

Și așa a rĕmas.

Interesantă este legenda, care ne spune, cum s'a format Têmpa.

Se ḑice, că înainte de vremurĭ aicĭ unde este „Țéra Bârsei“, ar fi fost o mare de apă. Și venit-au nisce uriașĭ dinspre rĕsărit, carĭ cu pașii lor cei marĭ călcau de pe munte pe munte. Sosiseră ei până la „Piatra Mare“, de aicĭ însĕ nu mai aveau unde călca mai departe, căcĭ orĭ cât de marĭ ar fi fost pașii lor, până la munții Făgărașului tot nu ajungeau. S'au apucat decĭ cu ciocane și lopețĭ, au scobit pietri și pămênt, de pe unde este acum Timișul și le-au aruncat în mare, la locul unde este acum Tîmpa, până-ce s'a ridicet de-asupra apei înălțimea ei. Têmpa era ascuțită atuncĭ. Uriașii au făcut numai câte un pas din „Piatra mare“ până aci. Cel dintâiŭ, când a pus pasul în vêrful cel ascuțit al Tîmpei, de greutate el s'a tîmpit și de-atuncĭ i-a rĕmas numele „Tîmpa“.*)

O altă legendă fórte interesantă spune următórele:

Nu mult, după-ce se întemeiase cetatea Brașovului, în peștera din Tîmpa, unde e acum micul restaurant de vară, se încuibase un smeu înfricoșat și primejdios. Acesta înghița de vii și întregĭ, animale, copii și ómenĭ marĭ. Odată înghițì pe un student, fiiul primarului, care se urcase pe Tîmpa, sĕ-șĭ învețe lecția. Primarul a dat poruncă, sĕ iésă ómenĭ înarmațĭ și sĕ prăpădéscă smeul. Un măcelar însĕ spuse, că acéstă lighiónă înfricoșată nu se póte prăpădi cu puterea, ci numai cu înșelăciunea, și dădù următorul sfat, pe care îl și esecutà: Măcelarul tăià un vițel și îl belì, ér pielea i-o umplu cu var nestins și-l puse apoi aprópe de pescerea smeului. Pe urmă se ascunse și începù a sbiera ca un vițel. Smeul auḑind, eși iute din pesceră și găsind vițelul, îl înghițì dintr'odată. După acésta îl cuprinse o sete grozavă. Astfel se scoborî la apă dincolo de Têmpa, în valea cetății. Varul însĕ, cum veni în atingere cu apa, începù a clocotì și astfel smeul plesnì.*)

* * *

In peștera, unde legenda spune, că locuia odinióră smeul acela înfricoșat, astăḑĭ locuesce d-l Theiss, care îi servesce

*) Cf. I. Dariu „Geografia comitatului Brașov“.

*) Dariu, „Geografia“.

A doua ḑi preşedintele camerei şi ministru-preşedinte Koerber au esprimat cea mai adêncă părere de rěu asupra atacului îndreptat contra împ. Wilhelm.

Incidentul acesta a format obiect de discuţie în pressa din lumea întrégă. Faptul, că nu un deputat polon, ci unul ceh a ţinut sě rěspundă la vorbirea din Marienburg, dovedesce, că Slavii din Austria sunt solidarĭ în faţa atacurilor şi ameninţărilor germanismului.

*

Cum-că *Germania* şĭ-a pus în cumpěnă tóte puterile, ca sě nimicéscă pe *Polonĭ*, o arată cât se póte de clar vorbirea, ce a ţinut'o cancelarul *Bülow* în casa seniorilor prusienĭ, şedinţa dela 12 Iunie n., la desbaterea proiectului polon. Cancelarul a ḑis, că *Germanii nu pot da autonomie naţionalităţilor streine* (Poloni), fiind-că Prusia e stat unitar şi german. Germania nu va suferi tendinţe centrifugale şi formaţiunĭ federaliste. Agitaţiunea polonă amenintă (!) germanismul şi limba germană mai amarnic, decât orĭ când. (Par' că vorbesce Banffy. — Culeg.) Nisuinţa nóstră este de-a căştiga grabnic pămênt cât mai mult şi vom fi destul de bogaţĭ, când e vorba de aşa ceva. Se trateză aicĭ de-o mare problemă naţională, de problema, care au dus'o la victorie înaintaşii noştri în vécul al 18-lea. Nu vom răpi limba şi religia nimĕrui, dér nu suferim, ca Polonii se înghită pe comercianţii şi industrialii noştri (!)

Vorbirea lui Bülow a fost repeţit întreruptă de aplause sgomotóse de pe băncile germane.

*

Ḑilele trecute principele *Ferdinand al Bulgariei* a fost primit de *Ţarul Rusiei*. In Petersburg i-s'a făcut primire ca orĭ-cărui suveran. La prânḑul de gală dat de familia imperială în onórea principelui, s'au schimbat toasturĭ cordiale între Ţar şi prinţ. Acesta din urmă şĭ-a esprimat încrederea în sprijinul Rusiei pentru prosperarea Bulgariei.

Pentru „Masa studenţilor“

dela şcolile române gr. cat. din Blaşiŭ.

Apel!

Nisuinţa manifestată în anii din urmă, de a înfiinţa pe lângă şcolile nóstre mese pentru studenţii mai sěracĭ, isvoresce din recunóscerea unei lipse marĭ şi dureróse.

Toţĭ cei ce se ocupă cu educaţiunea tinerimei, séu se interesézǎ de acéstă mare causă publică, sciu, că a devenit una dintre cele mai insistente necesităţĭ ale timpului, de a sări întru ajutorul tinerimei studióse şi în ceea-ce privesce nutremêntul ei trupesc. Studiul peste tot reclamă, ca o condiţiune de căpetenie, un trup sănětos şi bine hrănit. Sistemul instrucţiunei moderne însě pretinde mai mult ca orĭ şi când o îngrijire seriósă a trupului, pentru-că acest sistem reclamă prin mulţimea şi varietatea studielor o deosebită încordare a puterilor sufletescĭ şi trupescĭ.

Faţă cu numěrósele şi feluritele recerinţe ale instrucţiunei, tinerimea nóstra studiósă se găsesce între nisce condiţiunĭ din cele mai slabe. In lipsă de locuinţe destul de spaţiose, mulţĭ elevĭ ai şcolilor nóstre sunt osânditĭ a tângi în nisce căsuţe mici, umede, lipsite şi de aer şi de lumină; ér în privinţa traiului sunt în mod neîndestulitor prověḑuţĭ. Organismul nehrănit cum se cuvine însě, şi angajat în acelaşĭ timp la cea mai incordată muncă, între stărĭ higienice necorěspunḑětóre, nu numai nu se póte desvolta normal, ci slăbind îşĭ pierde tótă energia şi tótă puterea de resistenţă contra multelor şi feluritelor morburĭ, carĭ ispitesc sănětatea tinerilor mai ales.

Pentru astfel de casurĭ nenorocite, învěţătura costisitóre, în loc sě fi fost o binefacere, a devenit un blăstem, şi tótă cheltuiala de banĭ şi de energie depusă de către învěţătorĭ şi învěţăcei, a fost făcută în deşert, spre paguba ireparabilă a particularilor, ca şi a comunităţii obştescĭ.

Fiind însě, că atarĭ pagube nu se pot delătura cu totul, trebuesc decĭ prevenite. Şi între měsurile preventive ale acestor rele sunt şi mesele pentru studenţi. Importanţa lor în privinţa acésta este recunoscută de medicĭ şi pedagogĭ de-opotrivă. De aceea şi la noi s'a deşteptat în timpul din urmă o preocupare publică pentru aceste folositóre instituţiunĭ. Scopul lor e de a oferi studenţilor, gratis orĭ în schimbul unei taxe de tot modeste, mâncare caldă, suficientă şi nutritóre, măcar odată în ḑi, ca astfel studenţii bine prověḑuţĭ fiind, sě se pótă desvolta bine şi trupesce şi sufletesce, şi sě pótă presta cu succes munca spirituală ce li-se cere, fără dauna sănětăţii şi vigórei lor trupescĭ. In acelaşĭ timp ele tind a pune pe elevĭ, cel puţin la masă, sub o inspecţiune părintéscă, şi a împuţina astfel grijile părinţilor de acasă.

Décă aicĭ în Blaşiŭ nu ne-am îngrijit mai curênd de înfiinţarea unei astfel de instituţiunĭ, este nu pentru-că am fi ignorat necesitatea şi importanţa ei, ci pentru că aicĭ a esistat mai întâiŭ la Români o atare instituţie.

Intru adevěr „masa studenţilor“ din Blaşiŭ s'a înfiinţat, într'un înţeles óre-care mai larg, de-odata cu însăşĭ şcolile, carĭ acum de aprópe 150 de anĭ revarsă asupra némului binefăcětórea lumină a culturei.

Intemeietorii de pie memorie ai acestor, celor mai vechĭ şcolĭ românescĭ din patrie au preţuit de sigur fórte mult învěţătura, ca hrană a vieţii sufletescĭ. Aşa de sus au ridicat ei în gândurile lor sfinte actul luminării minţii cu lumina înţeleptelor învěţăturĭ, încât îl numiau cu o caracteristică espresie „frângerea sfintei pâne a învěţăturei“. Cu tóte acestea ei nu-şĭ uitară nicĭ de hrana trupului: mai ales, că şi atuncĭ, ca şi acum, cu deosebire fiiĭ ţěrănimei nóstre împoporau şcolile. Astfel pe timpul episcopului Petru Paul Aron — cum spune Samuil Clain, — se aflau în Blaşiŭ deja 300 de studenţĭ, şi episcopul „îi ţiné cu pâne, şi la prasnice şi cu fiertură, pe unii şi cu haine şi cu cărţĭ“.

Esemplul fericitului fundator al şcolilor, a fost imitat cu belşug de toţĭ succesorii sěi. Atanasie Rednic a lăsat şcolilor tótă averea sa; Grigorie Maior a înfiinţat fondul pentru pâne, pe care toţĭ archiereii următorĭ l'au susţinut, îmbogăţindu-l aşa, încât şi astăḑĭ, fie-care student cu purtare bună şi progres îndestulitor, este prověḑut gratuit cu pâne.

Ca sě nu mai amintim de numěrósele fundaţiunĭ de stipendii, carĭ tot spre susţinere servesc, ne oprim la actul marelui metropolit Vancea, care a întemeiat douě internate frumóse, unul pentru băieţĭ şi altul pentru fetiţe. In aceste institute sute de inşĭ primesc provisiune complectă pe lângă o taxă modestă, séu chiar gratuit. Dér orĭ cât de mult ar fi făcut archiereii de fericită pomenire ai Blaşiului pe acest teren, astăḑĭ nu mai este îndestulitóre părintésca lor îngrijire, din care de altfel atâtea sute şi mii s'au împărtăşit şi se împărtăşesc. Internatele cele douě sunt prea strîmte, pentru a puté primi la buna lor masă pe toţĭ cei avisaţĭ la un traiŭ mai sănětos. Şi chiar décă ar avé loc sě-i priméscă, nu ar avé de unde sě dea mâncare tuturor celor lipsiţĭ. Fundaţiunea de pâne de asemenea, orĭ cât de folositóre ar fi fost şi ar fi, nu mai este îndestulitóre. Căcĭ numai cu pâne şi cu fîrmiturĭ de bucate de pe acasă, nu se pot nutri studenţii în mod îndestulitor.

Lipsa acésta se simte de mult, dér acum a sosit momentul suprem, pentru a ntreprinde tot ce ne stă în putinţă, spre a satisface necesităţilor mai ardente. Ceea ce recunoscênd inteligenţa română din Blaşiŭ, întrunită la 16 Februarie n. 1902 într'o şedinţă, anume spre acest scop conchemată, a hotărît sě adreseze un apel către toţĭ aceia, carĭ au beneficiat când-va de şcolile din Blaşiŭ, séu sciu apreţia importanţa lor pentru poporul românesc, rugându-i *sě binevoiéscă a-şĭ da concursul generos la înfiinţarea unei mese pentru studenţii dela şcolile române gr. cat. din Blaşiŭ.*

Comisiunea alésă în acea adunare, a cerut dela Prea Veneratul Consistor Metropolitan din Blaşiŭ, patronul suprem al institutelor nóstre, autorisarea de a face o colectă în favorul mesei studenţilor, ceea ce i-s'a şi dat prin resoluţiunea consistorială din 4 Martie 1902, Nr. 1166. Drept aceea, subscrişii membrii ai comisiunei de doi-spre-ḑece venim prin acésta a ne împlini misiunea, ce ni-s'a încredinţat, *apelând cu tótă dragostea frăţéscă la tóte inimile generóse, carĭ sciu preţui valórea instituţiei ce proiectăm, sě alerge cu ofertele lor întru ajutor.*

Prin glasul nostru cer ajutor acele aşedăminte românescĭ, carĭ de un véc şi jumětate au revărsat lumina culturei în mijlocul poporului nostru, şi carĭ, mai mult de un secol, au fost unicul nostru far cultural.

Prin glasul nostru se adreséză şcolile din Blaşiŭ către toţĭ fiiĭ sěi şi către fiiĭ acelora, carĭ sub scutul lor s'au învrednicit de puterea învěţăturilor, cu ajutorul căreia şi-au făcut stare şi avere şi posiţie de onóre în societate.

Prin apelul nostru implóră ajutorul de recunoscinţă al fiilor sěi acea „alma mater“, care atâţia fii luminaţĭ a dat vieţii — şi îl implóră nu pentru sine, ci pentru acei fii ai poporului, pe carĭ de acum înainte vré sě-i créscă şi sě-i înveţe spre binele némului nostru.

La vocea acestor vechĭ aşeḑăminte culturale asociem şi noi cu tótă credinţa cuvêntul nostru rugător. Pentru-că noi credem firm şi tare, că este acum timpul suprem, sě contribuim şi noi fie-care din ceea-ce ne-a dat Dumneḑeu, spre a susţiné şi desvolta acele aşeděminte, pe carĭ tot numai archiereii noştri le-au întemeiat şi susţinut cu marĭ jertfe spre binele nostru obştesc. Este nobil şi frumos, ca la rêndul séu şi inteligenţa sě-şĭ arete tributul recunoscinţei sale pentru binefacerile primite şi sě facă astfel şi ea binefacerĭ pentru întemeiarea mai bună a viitorului nostru comun.

Garanţa acestui mai bun viitor şi titlul de onóre al inteligenţei române este tocmai faptul, că în tot-déuna ea a înţeles rolul şi dorinţa sa.

Şcolile din Blaşiŭ au esperiat nu de mult cu multă mângăiere generositatea inteligenţei române. Când în lipsele sale marĭ, gimnasiul din Blaşiŭ a apelat în 1893 la ajutoriul public, în scurtă vreme nu mai puţin, decât 20000 fl. i-s'au trimis spre acoperirea urgentelor sale necesităţĭ.

Animaţĭ de acest frumos esemplu al virtuţii românescĭ, apelăm acum de nou, cu neclintită încredere, şi ne rugăm în numele acestor şcolĭ, ca sě nu li-se denege nicĭ acum generosul sprijin.

---

pe cei ce îşĭ iau ostenéla de-a face drumul de-o óră până la el, cu unt şi ridichĭ, salam şi bere şi promite, că mai la vară, când vor începe sě vină óspeţii din România, va servi şi mâncărĭ calde.

Am fost pe Tîmpa în ḑiua de 5 Iunie şi l'am întrebat pe d-l Theiss, décă domnialui a fost acela, care tótă iérna a petrecut-o aicĭ?

— Da, eu am fost acela.

— Mai înainte nu şedea nimenĭ aicĭ iérna?

— Nu, eu sunt cel dintâiŭ.

— Şi cum de ai venit la ideea asta?

— Apoi societatea pentru înfrumseţarea oraşului mi-a plătit suma de 100 coróne pentru cele patru lunĭ de iérnă, şi eu am primit. Jos, tot nu aveam ce face; eu am avut lucrătóre de postovărie mai înainte, acuma însě pentru ómenii sěracĭ nu se rentéză acéstă branşă. Vara ţin restaurantul şi tot căştig câte ceva.

— Ei, dér nu te plictisiai singur aicĭ în peştera asta?

— Nu mě plictisiam, căcĭ adĭ iérnă aprópe nu era ḑi, sě nu vină cine-va sus.

La restaurant este un album pentru óspeţĭ, în care fie-care visitator îşĭ póte scrie numele. Unii scriu şi câte o observaţie în poesie séu prosă.

Am luat albumul în mână şi am găsit înscrişĭ în el visitatorĭ încă din vara trecută. Anul acesta până la data numită, se înscriseseră 463, eu am fost al 464-lea şi anume:

In Ianuarie, au fost 21, între carĭ 2 Românĭ din România.

In Februarie 55, între carĭ 7 Românĭ, de aicĭ şi din România.

In Martie 58 visitatorĭ, între carĭ 5 Românĭ.

In Aprilie 140 visitatorĭ, între carĭ 7 Românĭ.

In Maiŭ 144, între carĭ 9 Românĭ.

In Iunie, până la 5, au fost 44 de visitatorĭ.

Dér sě luăm pe rênd observaţiile mai interesante, ce le-au scris visitatorii alăturea de numele lor. Incepem cu câte-va din vara trecută.

„Astăḑĭ am visitat acéstă posiţiune, care ne va face, sě ducem cu noi frumóse amintirĭ“. — Ersilia N. Vasilescu, institutóră, Niculae Vasilescu, comerciant Alecsandria (România).

„Şi aicĭ mor ómenii?“ Germinia Mihăileanu, institutóre, Alexandria 10/23 August 1901.

„Domnilor cetitorĭ! Puteţĭ fi sigurĭ, că citiţĭ scrierea unui patriot român din Bucurescĭ, care de altfel nu este, decât un elev din liceul Lazăr, care vě urézǎ tótă bucuria unui bun creştin. Salutare şi frăţie! P. Boerescu, băiatul colonelului.

„Astăḑĭ 14/27 August 1901, am visitat muntele, turnul (sic) Arpad şi acéstă peşteră împreună cu George Tanfală, şi vom păstra amintire frumósă. Eftimie Istrătescu, Tanfală din Tecucĭ.

Apoi vine una în limba ungurésca, care în traducere sună:

„Sě trăiască naţia maghiară, nu 2000 de anĭ, ci cât o va puté ţine pămêntul. Tinere maghiar, décă vii aicĭ, ḑi o rugăciune pentru patrie lângă statue şi cântă: „Isten áldd meg a Magyart! „György Bela învěţător la Orfelinatul din S.-S.-György. Sept. 3.

„Admir Braşovul şi posiţiile lui încântătóre. Visitatorĭ! Păstraţĭ banĭ şi veniţĭ de petreceţĭ la Braşov. Cunoscuţii, carĭ mě vor găsi aicĭ iscălit, le las o salutare afectuósă, în special G. Bassarabescu 12 Sept. Const. I. Ruescu.

Peşteră mare pustie
Bună-ai fi la Bucurescĭ
Ca sě servĭ de puşcărie
Hoţilor, care sfăşie
Peptul ţěrii românescĭ.

Maria Panaitescu, Sofia Panaitescu*), George Panaitescu, artiştĭ. 17 Sept. 1901.

La 18 Martie vedem însemnat un vers de douě rêndurĭ din condeiul unui poet maghiar, care ḑice:

„Sasszárnyakon a lelkem ide vont
Oh áld meg Isten! ezt a drága hont!“
Kalocsay Alán.

După acéstă poesie urméză apoi prosa jupânului *Lazar Hermann* din Panticeu, comitatul Solnoc Dobâca, cercul Gârboului, care scrie pe unguresce:

„Am fost în Braşov, sě cumpěr ouě“ 6 April 1902.

D-l Dauss Gyula din Sümeg, comi-

*) Maria şi Sofia Panaitescu sunt drăgălaşele fete, carĭ au debutat vara trecută aicĭ ca echilibriste la circul „Enders“. Poesia însě nu este creaţia lor. Ea e scrisă de poetul Nic. Nicoleanu şi pórtă titlul: „*Versurĭ scrise pe faţada peşterii de la Dîmboviciόra*“, avênd începutul următor:

Peşteră posomorîtă
Mare, umedă, tăcută
A-i fi bună în Bucurescĭ
(Restul ca mai sus.)

Cărticica lui Nicoleanu, apărută la 1865 în Iaşĭ, am găsit'o în bogata bibliotecă a d-lui N. P. Petrescu, ér atenţiunea asupra acestei poesii mĭ-a atras'o fiul sěu, Horia.

E vorba de a înzestra cu o nouă putere aceste şcolĭ, carĭ în curênd vor avé sĕ serbeze iubileul esistenţei lor de 150 de anĭ. Nu este chip de a serba mai demn şi mai potrivit acest dat de mare importanţă istorică, decât a întemeia nouă instituţiunĭ, carĭ sĕ fie completarea desĕvêrşită a iubilarelor aşedăminte.

Sus decĭ inimile! Sĕ dovedim, că înţelegem rostul aşeḑămintelor culturale românescĭ şi că scim şi lucra şi jertfi, pentru înaintarea şi desvoltarea lor.

Sĕ dovedim, că suntem vrednicĭ urmaşĭ ai acelora, carĭ între mii de suferinţe şi piedecĭ de tot soiul au sciut sĕ înfiinţeze locaşurĭ de învĕţătură, spre a ne înzestra pe noi cu puterea nebiruită a culturei şi moralei!

Blaşiŭ, din şedinţa comisiunei de 12, ţinută la 16 Maiŭ 1902.

Iosif Hossu canonic, dir. gimn., preş. comisiunei	*Dr. E. Dăianu* prof. de teologie, not. al comisiunei
Georgiu Muntean direct. al inst. preparandial	*Dr. Alesandru Pop* medic
Emil Viciu, prof. gimn., dir. internatului de băieţĭ	*Iuniu Br. Hodoşiu* dir. inst. de credit şi econ. „Patria“
Dr. Iuliu Maniu adv. archidiecesan	*Octavian B. Bonfiniu* prof. gimnasial
Iacob Mureşianu prof. de musică	*Gavrilă Precup* prof. gimnasial
Georgiu Vancea proprietar	*Dionisiu Trifan* măestru croitor.

Alegerea de Episcop în Arad.

Arad, 13 Iunie n.

Erĭ s'a sĕvîrşit aicĭ alegerea de episcop al diecesei Aradului în locul rĕmas vacant după mórtea rĕposatului Iosif Goldiş.

Din causa agitaţiunilor pătimaşe, ce au premers alegerii, şi carĭ şi-au aflat rĕsunet în „Trib. Pop.“ din Arad, unii se temeau, că şi alegerea va fi fórte sgomotósă; ea a decurs însĕ în linişte.

Inainte de a se deschide sinodul eparchial electoral, s'a ţinut o liturgie solemnă, la care a oficiat I. P. S. Sa Metropolitul Ioan *Meţianu* asistat de Prea cuvioşii Aug. *Hamsea*, archimandrit, Vas. *Mangra*, vicar, şi Ioan I. *Pop*, protosincel, şi de protopopii C. *Gurban*, Ger. *Serbu*, Vas. *Beleş* T. *Păcală* şi de protodiaconul Dr. I. *Suciu* şi diaconul *Mihulin.*

După chemarea Duchului sfânt Metropolitul a rostit de pe amvon o frumósă predică despre dragoste.

La órele 11½ s'a deschis sinodul de către I. P. S. Sa Metropolitul *I. Meţianu*, c'un discurs în care, după-ce face amintire de rĕposatul episcop Goldiş, arată ce mare e chemarea membrilor acestui Sinod şi ce mare e şi rĕspunderea lor, şi îi rógă ca într'un gând şi într'o simţire s'alégă pe cel mai vrednic, inspirându-se de Duchul dragostei şi a bunei înţelegerĭ.

Mai departe Metropolitul condamnă pornirea patimilor manifestate la alegerea de episcop în 1899, pornire prin care se intenţiona a-se determina direcţiunea votului în sinod, ér apoi a-şĭ aroga censura asupra membrilor sinodului prin insultarea unor bărbaţĭ devotaţĭ şi binemeritaţĭ pentru binele bisericei şi neamului nostru. Cu durere vede, că acel fatal curent pornit atuncĭ se pare a-se mai susţiné şi acum. Işĭ ridică vocea, ca sĕ se delăture şi stêrpéscă pasiunile compromiţĕtóre şi păgubitóre şi sĕ se readucă la predomnire prudenţa, moderaţiunea tactului bun şi a respectului faţă de autoritatea ierarchică. Rógă ceriul sĕ trimită Sinodului duhul înţelepciunii şi al înţelegerii, ca în pace şi dragoste sĕ îndeplinéscă măreţul act.

Deputatul Dr. *N. Oncu* mulţumesce Metropolitului, pentru-că a venit în persónă sĕ conducă sinodul electoral şi ḑice că deputaţii sinodalĭ sunt conscii de însemnătatea actului şi declară, că orĭ-care va fi resultatul, va fi recunoscut de valid de către cei de un gând cu dênsul.

După acésta I. P. S. Sa numesce notarĭ ai şedinţei pe d-nii *Georgia* şi *Sêrbu* din cler, Dr. G. *Popa* şi Dr. *Marta* dintre mirenĭ, ér bărbaţĭ de încredere pentru scrutiniu pe d-nii Dr. *Ios. Gall* şi Dr. *N. Oncu.*

Se constată, că sunt presenţĭ 59 de deputaţĭ, (lipsesce numai protopretorul Mladin). Între deputaţii de faţă era şi venerabilul octogenar Vincenţiu *Babeş.*

Protosincelul Ioan Ign. *Pap* rógă Sinodul sĕ nu reflecteze la persóna sa, ci sĕ voteze numai pentru cei-lalţĭ doi candidaţĭ.

Urméză votarea. Se cetesce lista membrilor după alfabet şi fie-care îşĭ depune biletul sĕu în urnă. S'au dat cu totul 57 de voturĭ. Candidaţii Hamsea şi Mangra s'au abţinut dela vot şi s'au retras în altar.

După votare s'a enunţat resultatul scrutiniului:

Vicarul *Mangra* a primit *30 de voturĭ* archimandritul *Hamsea* 26 voturĭ, ér protosincelul I. *Pap* 1 vot.

Prin urmare vicarul *Mangra,* întrunind maioritatea absolută a voturilor date, a fost proclamat Episcop ales al Aradului.

Părintele Mangra, după ce i-s'a împărtăşit votul Sinodului ţine o scurtă vorbire, în care mulţumesce Sinodului pentru alegere. Ḑice că în activitatea sa va nisui pentru binele patriei şi al bisericei. Va căuta sĕ cumpănéscă lucrurile aşa fel, încât între stat şi biserică sĕ domnéscă cea mai deplină înţelegere. Va respecta legile şi va cultiva patriotismul cald etc. etc.

Vorbirea nou alesului a fost viu şi sgomotos aplaudată de partisanii sĕi.

Inainte de orele 1 p. m. şedinţa Sinodului s'a încheiat.

*

In mijlocul bisericei catedrale am zărit şi pe actorul (teatralistul) maghiar dela teatrul poporal din Pesta *Solymosi Elek*, care a fost chiămat la Arad de vicarul Mangra.

Acest actor comic şi scriitor maghiar Solymosi a ridicat la banchetul, ce s'a dat aséră la otelul Vass un toast însufleţit în limba maghiară pentru nou alesul episcop Mangra, care, ḑise, „de pe scaunul archieresc ne va arăta acel drum, pe care Maghiarĭ şi Românĭ ne vom puté îmbrăţişa ca fraţii pentru vecie“.

I-a rĕspuns Dr. N. *Oncu*, toastând pentru Solymosi şi buna înţelegere între Maghiarĭ şi Românĭ.

O cuvêntare pentru popor.

Ĕtă discursul prin care directorul despărţămêntului „Timişóra“ al „Asociaţiunei“ d-l advocat Em. *Ungurianu*, a deschis adunarea generală a acestui despărţĕmênt, ţinută în Belinţ la 8 Iunie n:

Onorată adunare generală!

Când aruncăm privirea asupra stării poporului nostru din comitatul Timiş, câştigăm impresiunea, ce o face asupra nóstră un om bolnav, care din ḑi în ḑi devine tot mai slab, tot mai veştejit şi tot mai neputincios; aşa poporul nostru din comitatul Timiş — asemenea unuĭ om bolnav — din ḑi în ḑi devine tot mai mic şi în numĕr şi în avere, adecă se află în continuă decadenţă. Decĭ când vedem noi, că poporul nostru din comitatul Timiş suferă de o bólă, care róde pe ascuns şi neîntrerupt la rădĕcina viitoriului lui, ni-se impune datorinţa, ce o avem faţă de némul nostru, ca la tóte ocasiunile în mod clar sĕ-l luminăm şi sĕ-l facem atent, că décă nu se va deştepa şi nu se va îndrepta până mai este în el putere de viéţă şi până mai are o parte a moşiilor moştenite dela părinţii sĕi, şi décă nu se va întórce la o viéţă mai curată, nu va desvolta o muncă mai intensivă şi o economie mai raţională, — atuncĭ ca sigur se póte lua, că nu se va puté susţiné în lupta de esistenţă între celelalte némurĭ mai luminate şi mai muncitóre, ci cu timpul va deveni espropriat şi înpins de alte némurĭ din aceste locurĭ.

Multe sunt scăderile, carĭ duc la decadenţa poporului nostru; astfel de scădere e *lipsa de şcóle.* Copiiĭ ţĕranului nostru umblă prea puţin — orĭ nicĭ decum — la şcólă; după-ce au ieşit din şcólă nu se mai ocupă cu cetitul, şi uită şi acel puţin, ce au învĕţat în şcólă; poporul nostru nu pricepe a-se folosi — ca alte popóre — de şcólă şi de puterea ei luminătóre, nu vrea sĕ pricépă, că unde lipsesce şcóla, acolo lipsesce lumina, şi unde lipsesce lumina, acolo lipsesce viéţa; acéstă indolenţă şi renitenţă faţă de şcólă, sigur că cu viéţa sa va plăti-o poporul nostru!

Alt defect e, că poporul nostru — mai cu sémă femeile — *ţin multe sĕrbătorĭ micĭ,* pe carĭ nicĭ biserica nu le cunósce; — acéstă datină rea aduce cu sine multa perdere de timp, desvaţă dela muncă intensivă şi contribue la sĕrăcia poporului.

Altă scădere e, că *poporul nostru se hrănesce rĕu*, ér nutremêntul slab cu posturĭ lungĭ aduce cu sine slăbirea puterilor, omul slăbit este uşor espus la multe bóle are traiu scurt, munca lui e puţin productivă; locuinţa ţĕranului nostru este mică, scundă, rĕu luminată şi rĕu aerisată; lipsa de curăţenie dovedesce lipsa de cultură.

Un mare defect la poporul nostru e *luxul în port*, ce acum în mare grad s'a rĕspândit mai cu sémă între femei; lucsul în port — adecă purtarea de vestminte scumpe — e o risipire şi de avere şi de timp; ómenii înţelepţĭ nu risipesc averea şi timpul lor pe sdrenţe scumpe.

Ospeţele lungĭ, pomenile şi prasnicile aranjate cu multe spese încă contribuesc la sĕrăcia poporului nostru.

Spre marea pagubă a poporului nostru e şi *negligarea cercetării bisericei*, pentru-că fiind morala fundamentul învĕţăturilor bisericescĭ, acela care in viéţa sa ţine înaintea ochilor învĕţăturile bisericescĭ, se va sci tot-déuna feri de fapte, carĭ duc la temniţă; *cu cât e mai golă biserica, cu atât e mai plină temniţa.*

Pe lângă acestea şi multe alte datinĭ rele, acum în timpul mai nou s'a încuibat la poporul nostru încă un rĕu şi mai mare Acest rĕu e *concubinatul.* Concubinatul la orĭ care popor e cea mai eclatantă dovadă despre decadenţa lui morală. Concubinatul — adecă traiul unui bărbat cu o muiere, necununaţĭ — e ca un venin, care încet, pe nesimţite, dér sigur nimicesce morala şi scurtéză viéţa poporului.

Sĕ nu ne prindă mirarea, că acest rĕu îndată la început s'a încuibat în mare grad la poporul nostru, pentru-că tóte relele sociale şi morale mai întâiŭ acolo se încuibă, unde lipsesce cultura, unde lipsesce şcóla; poporul nostru n'are şcólă, nu e destul de deşteptat, şi de aicĭ provine că nu e în stare sĕ cunóscă urmările desastróse ale concubinatului; decĭ eu cuget, că facem lucru bun, décă cu acéstă ocasiune vom înşira cele mai însemnate urmărĭ rele ale concubinatului din punct de vedere al dreptului familiar şi celui de moştenire.

La noi, ca şi în tóte ţĕrile civilisate căsĕtoria e regulată prin lege, concubinatul stă afară de lege, e lipsit de scutul legii; din căsĕtoria legală, legată după formele prescrise de lege, urméză diferite drepturĭ, carĭ taie afund în viéţa poporului, — concubinatul nu aduce cu sine nicĭ un drept.

După legile ţĕrii nóstre femeia cununată are drept a purta numele bărbatului sĕu, — femeia necununată, adecă concubina n'are acest drept.

Femeia cununată devine maiorenă prin căsĕtorie şi înainte de 24 anĭ, prin acésta dênsa şi averea ei ese de sub tutorat; concubina nu câştigă acest drept.

Muierea legală are drept a pretinde dela bărbatul ei întréga susţinere în casul când acesta n'ar mai voi sĕ trăiéscă cu ea susţinerea o stabilesce judeţul după starea socială şi după averea bărbatului; — concubina n'are acest drept. Pe concubina póte concubinul, cu care trăesce dênsa necununată, orĭ-când sĕ o alunge dela sine; concubina nicĭ slujitul nu-l póte căuta.

Femeia legală are drept în cas de divorţ sĕu despărtire, décă căsĕtoria se disolvă din vina bărbatului, a pretinde dela bărbat susţinerea pe tot timpul, cât dênsa rĕmâne necăsĕtorită; concubina n'are acest drept.

Tótă averea mobilă şi imobilă agonisită în timpul căsĕtoriei după lege e jumĕtate a bărbatului şi jumĕtate a femeii legale, chiar şi atuncĭ când contractul s'ar fi făcut numai pe numele bărbatului şi averea ar fi scrisă numai pe numele lui; după mórtea bărbatului vĕduva legală are drept la jumĕtate averea agonisită şi atuncĭ când după bărbat rĕmân copii; concubina n'are acest drept.

Décă după bărbatul legal nu rĕmân nicĭ copii nicĭ testament, atuncĭ după lege tótă averea agonisită e a vĕduvei; — concubina n'are acest drept.

Décă după bărbatul legal n'au rĕmas nici némurĭ nicĭ testament, atuncĭ şi averea lui moştenită dela moşii şi strămoşii sĕi o moştenesce vĕduva; — acest drept nu-l are concubina.

Décă după bărbatul legal rĕmân copii şi rĕmâne numai avere moştenită, acésta o moştenesc copiiĭ, însĕ vĕduva are drept de susţinere şi faţă de copii; acest drept nu i-se póte lua vĕduvei nicĭ prin testamentul bărbatului; — concubina n'are acest drept.

Décă bărbatul móre fără copii şi fără testament, dér rĕmâne după el avere moştenită şi némurĭ laterale, atuncĭ vĕduva are drept a folosi acéstă avere în tot timpul vĕduviei ei pe basa dreptului vidual; nicĭ acest drept nu-l are concubina.

Copiiĭ legalĭ au drept de moştenire şi după mamă şi după tată, nu pot fi lip-

---

tatul Zala, ne spune, că a venit în aceeaşĭ ḑi pe Tîmpa „ca sĕ vadă pe Arpad“ (In vêrful Tîmpei s'a ridicat adică la 1896 cu marĭ cheltuelĭ o statuă milenară.)

După acestea urméză érăşĭ ceva mai drăgălaş:

„Haide zĕu, sĕ mĕ scriu
Póte mor şi numai viu.“

10/IV Elena Moţoiu.

„Şi eu asemenea.“

Elena Ciurcu.

„Sĕ mor, nu cred, dér ghîcĭ ce se întêmplă?“

(nelegibil)

Dér ĕtă şi o inscripţie nemţéscă:

„Kronstadt! Krone der Städte von Siebenbürgen, wie schön bist du!!... Lieb Ungarland kannst ruhig sein? 20/IV. — Gabony“.

La 16 Maiu găsim următórea notă:

„Mumica şi Pompicu — ómenĭ fericiţĭ“ (momentan)

Alăturea era scris de altă mână o murdărie, în limba română, pe care am şters'o, căcĭ nu e frumos, ca numai Românii sĕ se „distingă“ prin observaţii necuviinciose.

La 18 Maiŭ, vedem, că a fost aicĭ şi comandantul bur *Iooste,* care asĕmĕnase „Tîmpa“ nóstră cu „Spionskop“ul lor. Dênsul a lăsat aicĭ următórea notă:

„I. P. Iooste. Pretoria 18/V 1902. *Wonder Schon hier! Wooier als bij ons.*“

După acésta d-l redactor dela „Kronstädter Ztg.“ scrie:

„Heil und Sieg dem tapferen Burenvolk! — Schroff“.

La 6 Maiŭ vedem următórea notă:

„V. Grădinar din Ploieştĭ trimit tuturor Românilor un „Sĕ trăiéscă!“

In fine, sĕ terminăm cu cele însemnate de părintele *Gheorghiu* din Sulina, judeţul Tulcea, unde se varsă Dunărea în marea négră. Ĕtă ce scrie preotul din Sulina:

„Deşi cerul nouros şi mĕ-a plouat puţin, totuşĭ am rĕmas prea mulţumit de splendórea, ce se desfăşura înaintea ochilor, privind din acest loc inexprimabil (sic) de frumos, ceva, care transportă în altă lume, în fine ceva cu totul feeric. D-l Tasu (?) fórte amabil şi îndatoritor. — Venind dela „Ksic“ Sereda Toplitza, unde am fost găzduit de stimata şi amabila dómnă Dr. D. Kerkea, fost medic la Sulina, mort şi inmormêntat la Ksic-Toplotza, 1901 Maiu 7. Aceste ca amintire, 10 Maiŭ 1902. Preot Gheorghiu.

Delaletca.

siţĭ de acest drept nicĭ prin testament, nicĭ prin contract; legea asigură copilului legal partea obligată, adecă cel puţin jumĕtate din aceea, ce ar moşteni după lege; copiiĭ nelegalĭ, adecă cei născuţĭ din concubinat, n'au acest drept, ei moştenesc numai după mamă, după tată n'au drept de moştenire.

Décă tata nelegal móre fără testament, averea lui o moştenesc némurile, ér décă nu rĕmân după dênsul nicĭ némurĭ, atuncĭ o moştenesce statul pe dreptul de caducitate, ca o avere fără stăpân; — copiiĭ nelegalĭ trebue sĕ iasă din averea tătălui lor nelegal şi nicĭ dênşii, nicĭ mama lor nelegală n'au nicĭ un drept de moştenire.

Au început acum unele femei, când se duc sĕ trăiéscă în concubinat, a căuta sĕ-şĭ asigure prin contract orĭ obligaţiune óre-care despăgubire pentru casul, décă concubinul n'ar lua-o de soţie; ast-fel de contracte şi obligaţiunĭ n'au nicĭ o valóre la judeţ, nu se pot validita, concubina se alege numai cu reputaţiunea ei femeiéscă sdruncinată.

Acum se nasce întrebarea, carĭ ar fi mijlócele, prin carĭ s'ar puté împedeca şi scóte din us concubinatele? Astfel de mijlóce ar fi de două felurĭ, şi adecă *mijlóce fisice*, sĕu de putere, şi *mijlóce morale*; mijlócele fisice ar fi închisórea şi pedepse în banĭ, dér aceste mijlóce numai statul are drept a-le introduce prin lege, statul însĕ de-ocamdată nu se arată aplecat a întroduce astfel de mijlóce stricte; decĭ acelora carĭ voesc binele poporului nostru nu le rĕmâne alta de făcut, decât a lucra cu mijlóce morale; acestea ar fi: de o parte a face cunoscut poporului urmările rele ale concubinatului, ca sĕ se ferescă de ele, ér de altă parte a sfătui poporul, ca sĕ grijéscă de şcolĭ bune şi sĕ cerceteze biserica, pentru-că şcóla luminézá mintea şi propagă cultura, ér biserica propagă morala. Cultura şi morala sunt cele mai bune leacurĭ pentru stîrpirea relelor sociale, ér poporul român din comitatul Timişului, déca nu se va lăpĕda de datinile rele, déca nu se va nisui a se deda la o viéţă mai curată şi mai solidă — la o viéţă cu mai multă muncă şi cu mai mare înţelepciune; déca nu va susţiné şcolĭ bune şi nu va griji, ca tineretul sĕ cerceteze şcóla, — adecă, déca nu se va nisui a se întări şi în cultură şi în morală, atuncĭ nu este putere care sĕ-l pótă apĕra de totala peire de pe aceste locurĭ, şi numai istoria va povesti, că în acest comitat a locuit când va şi popor românesc. Decĭ sórtea şi viitorul poporului nostru depinde acum dela el şi dela înţelepciunea sa; bine însĕ sĕ-şĭ însemne şi bine sĕ ţină minte, că fără cultură, adecă fără şcólă şi fără morală nu este putere de viéţă, şi că cultura şi morala sunt fundamentul, pe care se ridică cu siguranţă viitorul fie-cărui popor. (Aclamaţiunĭ vii.)

SCIRILE DILEI.

— 1 (14) Iunie.

Reuniunea română de cântărĭ din Braşov, după cum am mai amintit, va da un concert Lunĭ d. m. la órele 5 în Dérste. După producţiune va urma dans. Intrarea *2 coróne. Pentru membrii reuniunei şi familiile lor, intrare gratis*. La óra *1 după miedul nopţii* tramvaiu spre Braşov cu preţul obicĭnuit de 30 banĭ.

Felicitărĭ Regelui Carol. M. S. Regele Carol a primit telegrame căldurόse de felicitare din partea împĕraţilor Francisc Iosif şi Wilhelm, precum şi din partea Ţarului, a Regelui Italiei, a Regelui Greciei şi a Regelui Serbiei cu ocasiunea aniversării a 45-a a primului foc de tun al artileriei române în rĕsboiul pentru independenţă.

Congresul bisericei sêrbescĭ. Duminecă s'a deschis în Carloviţ congresul naţional bisericesc al Sêrbilor în faţa comisarului regesc, Adalbert Tallián. Sĕ vestesce, că partidul radical sêrbesc ar fi făcut marĭ pregătirĭ de luptă contra patriarchului Brancovicĭ. Până acum însĕ congresul a decurs în deplină ordine. De altfel comisarul regesc a dispus ştergerea din ordinea de ḑi a mai multor puncte, carĭ ar fi dat eventual ansă la neînţelegerĭ în sînul congresului. Astfel s'a scos din ordinea de ḑi: gravameuul contra metropolitului, cererea de anchetă contra episcopului din Verşeţ Gavriil Zmejanovics etc. S'a amânat tot-odată alegerea de episcop sêrbesc în Timişóra.

O nouă reuniune femeiască română. In Zlagna s'a înfiinţat la sĕrbătórea Constantin şi Elena „Reuniunea femeilor române gr. cat. pentru înfrumseţarea bisericei gr. cat. şi ajutorarea elevilor sĕracĭ dela şcólele din Zlagna". Presidentă s'a ales d-na Elena Albini, vice-presidentă d-na Ana Moldovan, casieră d-na Fabia Pop, controlor d-şóra Lucreţia M. Montani; director tot-déuna preotul local gr. cat.; secretar d-l I. Crişan. S'a mai ales un comitet de dómne şi de barbaţĭ, aceştia numai cu vot consultativ. Statutele nouei reuniunĭ se vor trimite în curênd spre a fi aprobate.

Censură de advocat. D-l Dr. Toma *Cornea* a făcut cu bun succes censura de advocat la facultatea de drept din Budapesta în 6, 7 şi 10 Iunie n. a c. Noul adcat este originar din comuna Ilenĭ (comit. Făgăraşului.)

„Emke". Societatea culturală maghiară din Ardél, care se numesce pe sine „Emke", după literele iniţiale, înaintéză mereu. Ḑilele acestea comitelul ei a ţinut şedinţă lunară în Cluşiŭ, sub preşedinţa contelui Béldi Akos. In luna trecută au încasat peste 10,000 de coróne, ér averea totală a societăţii la 31 Maiŭ făcea două milióne 796,875 coróne. Emke îşĭ întrebuinţéză banii pentru întărirea şi rĕspândirea limbei ungurescĭ în părţile ardelene.

Pericolul ciumei în Franţa. O telegramă din Paris semnaléză două casurĭ de ciumă bubonică pe bordul vaporului englez „City of Perth", întrat în rada portului frances Dunquerque. S'au luat imediat mĕsurĭ de insolare şi de desinfectare. Totuşĭ, pare că lucrul presintă o deosebită gravitate. O nouă telegramă din Paris anunţă constatarea a două nouĕ casurĭ de aceeaşĭ teribilă epidemie, la Dunquerque, pe bordul aceluiaşĭ vapor. Cele patru casurĭ de ciumă declarate în portul frances, constiue o mare primejdie pentru Europa întrégă, şi se impun de urgenţă mĕsurĭ de profilacţiune.

Programul petecerei poporale, ce o va aranja mâne Duminecă corul bisericei rom. gr. or. din Braşovul-vechiŭ în sala Hotelului „Central" Nr. 1 din localitate este: 1. Musică. 2. „Fetele casnice", cor de dame, de Timoteiŭ Popovicĭ. 3. „Ţiganul împĕrat", anecdotă de Th. Speranţă, declamaţiune. 4. „Doina Olténului", cor de bărbaţĭ, de Th. Czerny. 5. „Herşcu boccegiul", canţonetă comică, de V. Alexandri. 6. „Lugojana", cor mixt de I. Vidu. 7. Teatru: Bătăuşiĭ, tablou de moravurĭ de I. M. Bujoreanu. Persónele: Brobonel, bătăuş d-l I Tampa. Năpîrstoc, idem. N. Sêrbu. Acadea, idem I. Aldea. Sfetcu, cârciumar I. Onea. Un băiat N. Tampa. O lăptărésă G. Oltean. Un ovreiŭ G. Popovicĭ.

Concert militar. Mâne Duminecă séra, la restaurantul Sorea, în grădina de la „Pomul verde", concert militar. In bucătărie: ragout de racĭ.

La casa de tir în prima şi a doua ḑi de Rosalii musică naţională. A se vedé anunţul.

Visita Regelui Carol

la şcóla normală

a „Societăţii pentru învĕţătura poporului român".

Lunĭ la órele 5 după amiédĭ, Regele Carol însoţit de d-l maior Baranga, oficer de ordonanţă, s'a dus la localul societăţei din str. sf. Ecaterina. (Bucurescĭ). Suveranul, urmat de întréga asistenţă, suie la etagiul I, unde în marele şi frumosul vestibul, corul şcólei, sub conducerea eminentului maestru Bănulescu, a intonat imnul regal.

In acest vestibul sunt aşeḑate pe mese obiectele lucrate de elevĭ: diferite împletiturĭ de paie, cartonage, desemnurĭ, lucrărĭ caligrafice. Majestatea Sa le esaminéză cu multă atenţiune, cerênd lămurirĭ dela d. preşedinte Lahovari, dela d. director Gârboviceanu şi dela profesorul respectiv, d. Moianu.

Regele trece apoi în bibliotecă, care deşi modestă, cuprinde totuşĭ o mulţime de cărţĭ folosite, în cea mai mare parte donaţiunĭ benevole. Acéstă bibliotecă servesce de opotrivă profesorilor, ca şi elevilor şcólei

Din bibliotecă, Regele trece în aula palatului unde elevii, sub conducerea maestrului Fr. Reit, au dat o audiţiune musicală pe viorĭ.

In acelaşĭ etagiŭ sunt aşeḑate dormitórele, vaste salóne luminóse şi aerate şi în carĭ domnesce o curăţenie esemplară Fie-care dormitor nu cuprinde decât o imagine sfântă şi paturile provĕḑute cu un mindir, o saltea, pernă, plapomă şi o cuvertură de bumbac colorat. Cearceafurile şi faţa de pernă sunt de o albéţă strălucitóre. Regele întră în fie-care dormitor, esaminéză cu atenţiune, desface câte un pat şi admiră ordinea si curăţenia. Pentru spălatul elevilor, este un salon special. Curăţenia de aci, este de asemenea esemplară.

Pe o scară laterală, dér curată şi comodă, se scobóră la etagiul de jos unde sunt clasele. Regele întră mai întâiŭ în clasa IV. In programul oral era cursul de limba română. Majestatea Sa face diferite întrebărĭ elevilor din literatură, şi anume din cronicarĭ. Trece apoi succesiv în clasa II, unde aveau cursul de religie; în clasa III, unde avéu cursul de geografie, şi la urmă, în clasa I, unde avéu cursul de aritmetică.

In fie-care din aceste clase, Regele a pus întrebărĭ. La cursul de geografie, Suveranul a recomandat ca desemnul geografic sĕ se facă cu mâna liberă, dér pe meridiane şi paralele. In clasa V a absolvenţilor, carĭ sunt în prediua de a fi trecuţĭ invĕţătorĭ, Suveranul s'a oprit mai mult interesându-se de cursurile, ce li-s'au predat, de practica ce fac şi punênd în presenţa d-lui profesor Petre Dulfu diferite cestiunĭ din psihologie şi pedagogie. Rĕspunsurile elevilor au fost în general satisfăcĕtóre.

Scoborând în sub-sol, Majestatea Sa s'a oprit în atelierul de lucrărĭ manuale ale şcólei. Aci mai mulţĭ elevĭ, sub conducerea d lui profesor Moianu, esecutau diferite lucrărĭ: coşurĭ şi pălării de paie, acestea fórte frumóse şi elegante; diferite cartonage, ca legăturĭ de cărţĭ, carnete de notat etc. Suveranul a esaminat cu atenţiune, bine voind a cere diferite lămurirĭ asupra modului de a lucra şi a rĕmas plăcut impresionat de desteritatea elevilor.

De aci a trecut în sala de gimnastică, unde elevii au esecutat, sub conducerea d-lui profesor D. Ionescu, diferite esercіţii. Regele încântat de spectacolul ce avea înainte dat de aceştĭ copii din popor, îndemănatecĭ si bravĭ, esecutând după comandă, cu o rară precisiune, mişcărĭ carĭ denotă nu numai forţă muşchiulară. dér şi inteligenţă, şi-a manifestat în diferite rêndurĭ deplina sa satisfacţiune.

Suveranul manifestând dorinţa, ca sĕ vadă cu de-amĕnuntul întréga instalaţie a şcólei, a fost condus în sala caloriferului, în salele de baie, în bucătărie, unde domnia o curăţenie desĕvêrşită. Aci, Majestatea Sa a esaminat bucatele preparate pentru elevĭ, pentru masa de séră. Eşind in curte pe o scară laterală, de asemenea în perfectă curăţenie, Regele a întrat în şcóla primară de aplicaţie pentru normaliştĭ oprindu-se mai întâiŭ în clasele III şi IV, unde doi copilaşĭ au recitat versurĭ patriotice, şi apoi în clasa I şi II, unde a asistat la o lecţiune practică făcută de normaliştii absolvenţĭ. In urmă a visitat grădina de plante potagere şi furagere, cultivată de d. profesor V. Moga, numai cu ajutorul elevilor.

Regele consacră ultima sa visită, din acéstă lungă şi interesantă escursiune prin imposantul edificiu al şcólei, salei de mâncare, unde tocmai se servea elevilor masa de séră. O sală mare luminósă şi curată provĕḑută cu mese lungĭ, pentru 10 elevĭ, acoperite cu metal alb, mai igienic şi uşor de curăţat; fie-care elev are tacâmul complect, farfuriile, şervetul şi păharul sĕu. O cană mare de porţelan, elegantă chiar, cuprinde apă de beut pentru toţĭ şi pentru o masă.

Suveranul trece printre mesele elevilor, esaminéză cu băgare de sémă mâncarea, se interesézá de elevĭ şi apoi urându-le „masă bună", părăsesce sala în aclamaţiunile de *Trăiţĭ!* ale elevilor.

Inainte de a pleca, Regele binevoesce a face cerc, esprimând d-lui preşedinte al societăţii Lahovari, d-lui director Gârboviceanu şi d-lor profesorĭ deplina sa satisfacţiune pentru situaţiunea înfloritóre în care a găsit societatea şi şcólele.

Esamene.

Protopopiatul Arieşului, Iunie 1902.

Onorată Redacţiune! Îmĭ saltă inima de bucurie, când iau condeiul în mână spre a-vĕ împărtăşi următórele: In 27 Maiŭ 1902 s'a ţinut esamenul şcolastic în comuna *Varfalĕu*, protopopiatul Arieşului. Asupra acestui esamen nu se póte trece cu tăcerea; îmĭ ţin decĭ de datorinţă, ca pe calea acésta sĕ-l dau publicităţii. Dare-ar Dumneḑeu, ca scirĭ ca a mea nicĭ când sĕ nu lipsészcă, ci ḑilnic cu fală sĕ umple paginele preţuitei nóstre foi: „Gazeta Transilvaniei."

Esamenul s'a ţinut sub preşedinţa Reverendis. d-n protopop actual Simeon *Pop* şi a On. d-n Alesandru *Gajia* administrator parochial. Present a fost şi un numĕros public din loc şi jur.

Ḑiua de 27 Maiŭ a. c. a fost o adevĕrată sĕrbătóre pentru întreg poporul românesc din Varfalĕu. Imbrăcaţĭ în vestminte de sĕrbătóre, apropiatu-ne-am cu mic cu mare la órele 8 a. m. de locaşul şcólei, al cărui interior era împodobit cât se póte mai frumos. Fel şi fel de ghirlande înfrumseţau — cu deosebire — păretele din front; aicĭ ne aştepta şi inscripţia: „Dumneḑeu v'a, adus", făcută din florĭ şi frunḑă verde.

Programul esamenului a fost următorul: După invocarea ajutorului celui de sus, unul dintre elevii de şcólă se adresézá Rev. d-n protopop şi publicului ascultător, spunêndu-le, că dênşii vor sĕ-şĭ dea sémă despre resultatul muncei din decursul unui lung an de studiu. Iţĭ era mai mare dragul sĕ privescĭ pe mititelul copilaş, care cu fruntea ridicată îşĭ rostea micul discurs, cu care fusese însărcinat. In adevĕr, nu sciam ce sĕ admir în el: nevinovăţia, ce o ceteam în faţă-i, sĕu curagiul cu care s'a presentat înaintea nóstră? A urmat apoi esaminarea din singuraticele obiecte de învĕţământ şi în special din: religiune, l. română şi maghiară, matematică, istorie, geografie, ist. naturală şi economie... Au fost declamate şi câte-va poesii anume alese, ér altele s'au cântat tot de către elevii de şcólă.

Ce privesce rĕspunsurile elevilor, acelea au fost cât se póte mai esacte. Vedeam de pe faţa părinţilor bucuria de care erau cuprinşĭ, observam cu ce sete ascultă rĕspunsurile tinerilor lor odrasle. O mamă auḑêndu-şĭ fetiţa rĕspunḑênd, atât a fost de emoţionată, încât a versat lacrimĭ de bucurie.

Preste tot resultatul esamenului a fost cât se póte de mulţumitor şi numai spre lauda d-lui învĕţător Alesandru Pop póte sĕ-i servéscă. Trebue, însĕ, sĕ amintesc, c'a fost greu chiar în Varfalĕu sĕ facĭ un atare progres. Greutatea reiese din împrejurarea, că şcóla de aicĭ, mai înainte fusese într'o stare cât se póte de miseră. Copiiĭ au fost siliţĭ sĕ frecuenteze şcóla de stat, unde numai dulcea nóstră limbă românéscă nu puteau sĕ o înveţe. Peste tot d-lui învĕţător Alesandru Pop i-s'a dat pe

mână în anul trecut un ogor cu totul înțelenit, care numai cu mare greutate putù sé-l cultive, ca așa sĕ ajungă la un progres óre-care. O muncă de tot grea a trebuit dênsul sĕ îndeplinéscă, ceeea-ce i-a și succes, deşĭ dênsul numai cu anul acesta şĭ-a început cariera grea de învĕțător.

Esamenul s'a încheiat la órele 12 a. m. când Rev. d-n protopop Simeon Pop, în puține cuvinte laudă zelul neobosit și activitatea învĕțătorului și în acelaşĭ timp îndémnă poporul din Varfalĕu, ca și de aicĭ înainte sĕ-şĭ jertféscă totul pentru școlă, fiind-că singur numai școla ne însușesce acele învĕțăturĭ, în urma cărora ne cunóscem datorințele față de Dumnedeu, față de patrie și față de neam.

Ca încheiere mai adaug, că comuna Varfalĕului e situată de-adrépta Arieșului. Acolo unde acest rîu părăsesce cu totul șirul munților apusenĭ, e comuna natală a Ilustr. Sale d-lui preposit și prelat papal d-l Ioan M. Moldovan, care din propria sa cassetă susține școla de aicĭ. Dee D-deu, ca sĕ trăiéscă la mulțĭ anĭ fericițĭ, sĕ mai pótă face încă mult bine pentru poporul românesc din Varfalĕu, și sĕ audă încă de multe-orĭ astfel de scirĭ despre școla aceea, care numai Ilustrății Sale îşĭ póte mulțumi esistența.

Un candidat de profesor.

Țéra Oașului Iunie 1902.

Stimate Domnule Redactor! Décă aduc așa târdiu la cunoscință un act momentuos pentru noi Rnmânii din părțile acestea, causa este, că am aşteptat, ca o altă persónă sĕ o facă.

In 23 Mai st. n. în Negreştĭ, cea mai fruntașă comună din aceste părțĭ, s'a ținut esamenul cu elevii școlari din ambele școle sub președinția esmisului protopop. și a parochului local M. O. O. Ath. *Demian* ases. cons. și protopop onorar. Inainte de amiadĭ la 9 óre s'a început esamenul la școla de nou înființată cu 44 elevĭ — toțĭ începĕtorĭ. Invĕțător interimal a fost Mich. Cicio, cantor, care numai din luna lui Faur a început a instrua elevii, și cu tóte funcțiunile cele multe contoralĭ ce le are — totuşĭ din obiectele propuse a făcut destul progres. Copiiĭ la tóte întrebările au dat rĕspunsurĭ bune și curate.

La 11 óre am trecut cu toții la esamenul din școla a II Și aicĭ școla decorată frumos. Școlarii mai mărișorĭ, toțĭ îmbrăcațĭ frumos. Poporul încă a fost representat bine. S'a făcut începutul esamenului — după programă, — fiind de față 42 elevĭ.

După „Impĕrate ceresc" din partea unui școlar am fost primițĭ prin o vorbire frumósă, la care a rĕspuns esmisul protop. Apoi s'au esaminat toțĭ școlarii, din Religiune, l. maternă, maghiară, Ist. patriei geografie, etc, din care cu toții au dat rĕspunsurĭ bune și precise. După fiă-care obiect câte o cântare potrivită. Dialogurile „Despre procese" au fost predate forte bine; cu un cuvênt a fost un esamen, care póte fii spre lauda d-lui învĕțător Demetriu Ardelean. Observ, că în acéstă comună curat românéscă este și școlă de stat cu 4 învĕțătorĭ.

Am dis mai sus, că s'a ținut esamen și în școla I. E de însemnat, că în acéstă comună până acum n'a fost decât o școlă conf. rom. și 2 învĕțătorĭ la școla de stat.

Până ce la școla statului au fost numai 2 învĕțătorĭ, cu școlirea copiilor a fost pace și liniște, căcĭ uniĭ au umblat la școla cea românéscă, alții la cea de stat.

Acéstă pace și liniște a durat mai mulțĭ anĭ, până-ce de odată Negreştenii sĕ trezesc, că la școla statului în loc de 2 învĕțătorĭ sunt 4, ér sale de învĕțămênt erau tot atâtea. Dér salele erau mai góle, căcĭ elevĭ nu erau. Vĕdênd acésta cei mai marĭ și că școla românéscă e îndesuită — au făcut însinuărĭ peste însinuărĭ, că școla română nu corespunde legilor, că nu póte primi atâția elevĭ; sĕ facă decĭ autoritățile tot posibilul, ca sĕ-ĭ constrîngă sĕ nu fie școlele de stat góle. Au făcut silă — și antistia comunală a fost silită sĕ împlinéscă — și cu sila le-au dat copii de tótă tagma.

Dumbrăvița, 10 Iunie 1902.

Poporul din Dumbrăvița (districtul protopopesc al Baiei-Sprie) avênd conducĕtorĭ bărbațĭ ca O. D. Demetriu *Cionte* și învĕțătorul zelos Ioan *Chereches*, și cu ocasiunea esamenului final al a. c. sĕvêrșit în 20 Maiŭ st. n., au dovedit, că sunt la înălțimea chiemărei lor. Despre acest esamen voiŭ raporta pe scurt următórele:

După invocarea spiritului sfânt la 8 óre, sub presidiul O. D. preot local, esamenul s'a deschis la órele 9 a. m. cu „Impĕrate Ceresc" și rugăciunea „Domnului" cu 58 elevĭ. Esamenul s'a început cu religiunea. După declamarea a douĕ poesii, a urmat esaminarea din limba română, maghiară, istoria și geografia.

S'a cântat de către elevĭ „Despărțirea Basarabiei de România"; s'a declamat poesia bine reușită „Sentinela Română" și mai pe urmă „Luntrașul". După-ce toțĭ elevii au fost esaminațĭ din tóte obiectele prescrise, s'a cântat „Cuvine-se cu adevĕrat" și rug. „Salutarea ângeréscă", către Născĕtórea de Dumnedeu... în semn de mulțămită; care s'a finit prin rostirea unui discurs fórte potrivit de către președ, declarând esamenul de închis.

Poporul cu lacrimĭ de bucurie în ochĭ, a mulțămit atât O. D. paroch, cât și d-lui învĕțător pentru ostenéla și interesarea manifestată întru crescerea scumpilor lor băiețĭ.

Invĕțătorul Ioan Chereches cu stăruință și zel a făcut destul, ca școla și în viitor, precum în trecut, sĕ fie școlă model.

I. P.....

Institutul Otteteleșanu.

(Publicațiune.)

Cu începerea viitorului an școlar 1902—1903 se vor primi șése-spe dece eleve în institutul de fete dela Măgurele fundat de Ioan Otteteleșanu și înființat de Academia Română, sub înaltul Patronagiu al M. S. Regelui, cărora li-se vor da conform dispozițiunii testamentare a rĕposatului fundator. o crescere casnică și instrucțiunea cuvenită unei „bune mame de familie, fără pretențiunĭ séu lux".

Cursul va fi de cincĭ anĭ de studiu și unul de practică In acest timp elevele vor avé tótă întreținerea în institut.

Sunt admise în institut copile născute din părințĭ românĭ sĕracĭ. pe deplin sănĕtóse, carĭ până la 5 August 1902 au împlinit 12, dér încă nu 14 anĭ, au pregătirea ce se dă în școlele primare din România și au obținut la terminarea cursului primar cel puțin media 7. Candidatele cu clase secundare au sĕ presinte certificatele de clase secundare, avênd media cel puțin 6.

Nu se admit dispense în nicĭ o privință.

Douĕ surorĭ séu douĕ vere primare nu pot fi admise în institut.

Părinții elevelor, ce vor fi primite în institut, nu pot sĕ-șĭ ia fiicele de sfintele sĕrbătorĭ orĭ pe timpul vacanțelor în familie, și Direcțiunea îşĭ conservă dreptul de a le da orĭ nu voie elevelor de a petrece în familie de vacanțe.

Părinții aspirantelor orĭ representanții legalĭ ai acestora au sĕ trimită — până la *5 August 1902* — cererile însoțite de act de nascere, act de vaccină, act de paupertate în care se va arăta și numĕrul copiilor și atestat școlar despre terminarea claselor primare, la Academia Română (calea Victoriei Nr. 135), pentru Comisiunea Fundațiunei Otteteleșanu, care, esaminând actele și luând informațiunile ce va crede de cuviință, va dispune ca concurentele ce îndeplinesc condițiunile mai sus precisate sĕ fie supuse la un esamen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea-ce privesce cetirea și scrierea, analisa etimologică și cea sintactică, cele patru operațiunĭ, geografia și istoria țĕrilor române.

Concurentele, carĭ nu sunt din România, se admit fără esamen de primire, în virtutea atestatelor obținute în școlele similare din patria lor, și au sĕ trimită la Academia Română, tot până la 5 August, cererile însoțite de actele enumĕrate mai sus precum și de un atestat medical.

Resultatele esamenului se vor supune dimpreună cu tóte actele, printr'un raport Augustului Protector al Academiei Române, Majestății Sale Regelui, căruia îi aparține a decide în privința primirii.

Esamenele se vor începe în localul Academiei, la 9 Septemvrie 1902, ora 8 diminéța.

Cu începere dela 16 August părinții pot ridica actele copilelor.

Bucurescĭ, 20 Maiŭ 1902.

Concurs de stipendii.

Asociațiunea pentru sprijinirea învĕțăceilor și sodalilor românĭ Brașov, publică concurs pentru *5 stipendii à 40 cor.* pentru ucenicii aplicațĭ la meserii în Brașov. Sĕ cere: 1 Contractul de ucenicie. 2 Carte de botez. 3 Atestat școlastic. 4 Adeverință de bună purtare dela măestru.

Rugările pot fi înaintate până la 30 Iunie stil v.

Din ședința comitetului, ținută în Brașov la 6 Iunie 1902.

Prospect

pentru înființarea unei case de împrumut și păstrare pe acțiunĭ in opidul Cohalm (Köhalom-Reps.)

Convinşĭ, că un institut de banĭ, care se procure poporațiunei nóstre agricole creditele necesare și se desvolte spiritul de economisare, a devenit pentru ținutul nostru o necesitate urgentă, subscrișii în urma unei înțelegerĭ comune, am decis înființarea unei casse de împrumut și păstrare, ca societate pe acțiunĭ, sub numele „Economia" în opidul Cohalm.

Mărimea capitalului social am fixat-o cu cor. 60.000, împărțit în 600 acțiunĭ pe nume, de câte cor. 100: rĕmâne însĕ în voia adunării generale constituante, ce se va conchema la timpul sĕu, sĕ ridice capitalul fundamental, séu sĕ-l reducă până la valórea acțiunilor subscrise, ținênd cont de resultatul apelului nostru.

Societatea se înființéză pe timp nedeterminat.

La subscrierea acțiunilor sunt a se plăti $10^0/_0$ din valórea nominală, adecă câte *10 coróne de acțiune și 2 cor. de fiecare acțiune, odată pentru tot-déuna,* ca contribuire spre acoperirea speselor de fondare.

Terminele pentru plătirea celorlalte $90^0/_0$ adecă 90 coróne de acțiune se vor fixa de adunarea generală constituantă, și anume tot în rate de câte $10^0/_0$ și la intervale de cel puțin 30 dile. Se pot însĕ plăti de-odată mai multe rate, eventual întrégă valórea acțiunilor, în care cas se garantéză subscriitorilor $5^0/_0$ interese dela ratele plătite anticipativ.

Subscrierea acțiunilor se încheie la 31 Iulie 1902 st. n.

Membrii fundatorĭ îşĭ reservă dreptul de a alege prima direcțiune pe cei dintâi 3 anĭ în sensul § 183 din legea comercială.

Cohalm, în 25 Maiŭ 1902 n.

Comitetul fundator: Iosif *Lupu* paroch Stena; Ioan *Brotea*, paroch Mateaș; Ioan *Ursu*, învĕț. pens. Cața; George *Andron*, învĕțător Ungra; Nicolae *Basea*, econom Cohalm; Ioan *Beican*, paroch Mercheașa; Ioan *Buzea*, asesor opidan Cohalm; Sofroniu *Roșca*, paroch Ungra; Ioan *Seracu*, proprietar Cohalm; Ioan *Grancea*, proprietar de móră Jibertu; Ieronim *Buzea*, preot-capelan Stena.

Ordinea esamenelor

la școla elementară capitală română gr.-or. din Brașov la finea anului școlastic 1901—1902.

Esamenele publice se țin: *Mercurĭ* și *Joi* în 5 și 6 Iunie st. v. în sala festivă a gimnasiului nostru în ordinea următóre:

Mercurĭ, în 5 Iunie: dela $8-8^1/_2$ óre a. m. cl. I de fetițe, învĕțător: I. Aron, dela $8^1/_2-9$ óre a. m. clasa II/*a* de fetițe învĕțător: Z, Butnar, dela $9-9^1/_2$ óre a. m. clasa II/*b* de fetițe, învĕțător: I. Prișcu, dela $9^1/_2-10$ óre a. m. clasa III de fetițe, învĕțător: I. Dariu, dela $10-10^1/_2$ óre a. m. clasa IV de fetițe, învĕțătóre supl. H. Russu, dela $10^1/_2-11$ óre a. m. clasa V de fetițe, învĕțător: N. Oncea sen., dela $11-11^1/_2$ cântărĭ cu cl. IV și V de fetițe, învĕț. N. Stoicovicĭ, dela $11^1/_2-12$ grădinăritul cu clasa IV și V de fetițe, învĕț. N. Oancea sen.

Joi, în 6 Iunie: dela $8-8^1/_2$ óre a. m. clasa I/*a* de băețĭ, învĕțător: R. Frateș, dela $8^1/_2-9$ óre a. m. clasa I/*b* de băețĭ, învĕțător: C. Mușlea, dela $9-9^1/_2$ óre a. m. clasa II/*a* de băețĭ, învĕțător: N. Stoicovicĭ, dela $9^1/_2-10$ óre a. m. clasa II/*b* de băeți, învĕțător: Ios. Aron, dela $10-10^1/_2$ óre a. m. clasa III/*a* de băețĭ. învĕțător: D. Marcea, dela $10^1/_2-11$ óre a. m. III/*b* de băeți, învĕțător: N. Oancea jun., dela $11-11^1/_2$ óre a. m. clasa IV/*a* de băețĭ, învĕțător: Șt. Popovicĭ, dela $11^1/_2-12$ óre a. m. clasa IV/*b* de băeți, învĕțător: I. Vătășan, dela $3-3^1/_2$ óre p. m. cântărĭ cu cl. IV/*a* și *b* de băețĭ, învĕț. N. Stoicovicĭ, dela $3^1/_2-4$ óre p. m. gimnastica cu cl. IV/*a* și *b* de băețĭ, înv. resp. clase, dela $4-4^1/_2$ óre p. m. grădinăritul cu cl. IV/*a* și *b* de băețĭ, înv. C. Mușlea.

Lucrurile de mână ale elevelor din clasa II.—V sunt espuse sub decursul esamenelor în sala de esaminare, învĕțătóre Haretti Russu.

Școla Froebeliană de copii și copile a bisericei Sf. Nicolae, nu va ținé esamen, fiind acésta deja închisă din causa epidemiei, ce graséză între copiĭ.

Esamenele *din studii* cu elevele din Internatul Reuniunei Femeilor Române din loc sĕ țin *Miercurĭ, în 5 Iunie* st. v. dela 3—4 óre p. m. tot în sala festivă a gimnasiului; învĕțătóre M. Popescu.

Esamenul practic din *economia casnică* (menagiŭ, croitorie, cusutul cu mașina etc.) se ține cu elevele din Intern. Reun. Fem. Rom. din loc, în localul Internatului Duminecă, în 16 Iunie st. v. dela 3—5 óre p. m.; învĕțătóre Carolina Teclu, directóra Internatului.

Lucrurile de mână ale acestor eleve vor fi espuse în decursul esamenului în sala de studii a Internatului.

După fie-care esamen se vor împărți premiile; ér învĕțătorii respectivelor clase vor ceti clasificațiunea în clasa sa.

N. B. Incheierea anului acesta școlar la ordin mai înalt, se face la data de mai sus, din causa epidemiei, ce graséză între copii.

Brașov, 27 Maiŭ 1902.

Direcțiunea.

Literatură.

A apărut **„Cartea sócrelor"** de Maron, o broșură hazliă de 128 paginĭ, cuprindênd peste 50 de poesii la adresa sócrelor. Broșura oferă lectură forte plăcută, mai ales pentru ginerĭ. „Cartea sócrelor" se póte procura și dela Tipografia „A. Mureșianu" în Brașov cu prețul de 1 cor. plus 5 banĭ porto.

„Supplex Libellus Valachorum", memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc și alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dăianu*. Sibiiu, „Tipografia" societate pe acțiunĭ. Un esemplar broșat costă 1 coróna (plus 5 banĭ porto). Se află de vêndare la Tipografia „*A. Mureșianu*".

„Castelul din Carpațĭ", roman din viéța poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onișor* cu o prefață de Dr. Eliă *Dăianu* (Tiparul „Tipografia" societate pe acțiunĭ Sibiiu). *Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureșianu" Brașov.* Esemplarul broșat edit. poporală *1 cor. 60*, broșat ed. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto). O carte forte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român.

„Enciclopedia Română", publicată din însărcinarei și sub auspiciile „Asociațiunea pentru literatura română şi cultura poporului român", de Dr. C. *Diaconovich*, prim-secretarul Asociațiunii. Vol. III, fasc. XXVII (*Petricani—Prisiceanu.*)

La începutul lui Iunie a. c. a apărut un nou fascicol al acesteĭ marĭ publicațiunĭ, cuprindênd la 2000 articole din litera P, penultima dintre literele mai bogate ale alfabetului. Din cuprinsul vast al acestui fascicol vom remarca și de astădată articolele de interes special românesc și anume, în primul rînd biografiiile: Petrini-Galațĭ, Petrino, Păucescu, Pherekyde, Philippide, Piekarsky, Pipoș, Pleșoianu, Pletos, Poenaru, Polizu, Pompiliu, Poni, Pop, Popa, Popasu, Popea, Popescu, Popfiu, Popovicĭ. Pop, Porcius, Porumbescu, Poteca, Prăjescu, Prisiceanu, etc. In partea istorică găsim mai multe articole de Dr. D. Onciul, S. Floru, Agulleti, etc., împreună cu mai multe articole geografice interesante, de col. Iannescu cu alțĭ oficerĭ din inst. geog. mil. din Bucurescĭ (între altele: Petroșenĭ, Porta de fier, P. orientală, Predeal, etc.), și art. archeologice de Teohari Antonescu (între altele: Tesaurul dela Pietrósa), etc. In materie

literară găsim numerose art. mai mari de M. Străjan (Plautus, Plinius, Plutarch, Poesia, Poetica, Poveste, etc.), D. Evolceanu, etc. Iurisprudența e representată prin E. Scriban (Plăsmuire, Prejudițiu, etc.), sciințele politice prin Valerian Ursean (Popor, etc.) ér cele economice prin N. Idieru. De remarcat sunt și numerósele art. de medicină și igienă de Dr. Felix (tatăl și fiul), Imerwoll, Crăiniceanu, Tălășescu, Dr. Beu etc., apoi cele de botanică lucrate de puterile inst. bot. din Bucuresci (între altele: art. Plante și Pomi de Radianu), cele de zoologie de Moisil și Popovici-Voitești, și de mineralogie de L. Mrazek. In materie de astronomie și geog. fisică găsim lucrări de Murgoci (Pol, Plante, etc.) in chimie de Minovici, în fisică de Viciu, și în filosofie de Dragomirescu și Pletos. Sciințele militare sunt representate prin locot.-col. Aronovici și Bălescu. Dintre celelalte articole mai mari mai amintim: Petrol, Philloxera, Photografia, Pictura, Pravila (de Dr. Radu).

Acéstă spicuire fugitivă arată bogăția cuprinsului fascicolului de care vorbim și numele înșirate sunt cea mai bună garanție pentru valórea scrierilor, ce le cuprinde.

Abonamentele se fac la W. Krafft în Sibiiu și se primesc numai pentru publicațiunea întrégă. Prețul de prenumerare pentru un tom broșurat cor. 20.—. legat cor. 23. 20 (în România: lei 25.—, resp. 28. 50).

NECROLOG. **Iosif Morariu sen.**, fost director și învĕțător 39 ani, după lungi și grele suferințe, împărtășit cu sf. Taine, și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, astădi Mercuri la órele 5 dim. în etate de 66 ani și în anul al 45-lea al fericitei sale căsĕtorii. Despre acéstă ireparabilă perdere, încunosciințăm cu inima înfrântă de durere pe tóte rudeniile, amicii și cunoscuții rĕposatului. Rĕmășițele pămêntesci ale mult regretatului defunct se vor ridica din locuința proprie, Vineri, în 31 Maiŭ st. v. (13 Iunie n. a. c. la órele 9 a. m. și se vor depune spre vecinică odihnă în cimiteriul bisericei gr. or. rom. din Feldióra. Fie-i tĕrîna ușóră și memoria în veci neuitată!

Feldióra, în 29 Maiŭ st. v. 1902. Ana I. Morariu născ. Fulea, ca soție. Iosif I. Morariu, protopresbiter, Dr. George I. Morariu, medic, Maria Tăban născ. Morariu, ca fii și fică. Ioan I. Tăban, ca ginere. Olimpia Iosif Morariu n. Mihălțean, Adela Dr. G. Morariu n. Karl, ca nurori, cumnați, cumnate, nepoți și nepóte.

Pasĕrile și agricultura.

Sătenul Sandu Damian din satul Ferigeni, avea o grădină cu pomi și flori, de tótă frumusețea. De cum se desprimăvăra și până da iérna, Sandu era nelipsit din gădina lui. Cu sapa, grebla, stropitórea, cosorul și alte unelte. Brasde de flori și pomi mai frumoși și mai bine îngrijiți decât în grădina lui, mai rar se găsiau. Mirosul și frumusețea florilor, precum și ródele cele multe și gustóse ale pomilor, erau rĕsplata și mulțumirea lui Sandu, pentru stăruitórele îngrijiri ce avea pentru grădină

Pe la strașinile și prin podul casei lui Sandu, se pripășiseră o grămadă de rândunele, care în toți anii scoteau mulți pui. Intr'o vară Sandu supĕrat pe ele, pentru că-i stricau câte ceva din cireșe, vișine și alte póme, se apucă și strică tóte cuiburile acestor păsĕrele, spărgênd mulțime de ouĕ și scăpând astfel pomele; ér păsĕrile plecară într'altă parte, ca sĕ găsescă ómeni mai îngăduitori. Omul avù póme și fù mulțumit. Tómna și iérna trecură pe nesimțite: primăvara se înapoia veselă, ca tot-déuna și plină de nădejde pentru Sandu, care se bucura vĕdênd că rĕndunelele nu s'au mai reîntors, ca sĕ-i strice pómele. Pomii începură a-și deschide bobocii de muguri cu frunde și flori; dér odată cu ele se iviră și o mulțime de omidi cari mâncară și pustiiră totul. Toți pomii rĕmaseră negri și triști, ca în vreme de iérnă. Florile și ori-ce altă verdéță din grădină fură de asemenea stricate. Intristarea lui bietul Sandu fù fără margini și nu-și puté da cu socotélă de unde a venit pe capu-i astă pacoste. de care într'alți ani fusese scutit. Printre alți săteni, cărora se plânse de acest neajuns, fu și învĕțătorul satului, care aflând despre purtarea lui Sandu către rândunele, pe care le isgonise fără milă dela casa lui, după-ce îl mustră cu cuvinte blânde ii lămuri că déca până acum pomii și florile nu i-au fost stricate de omidi, a fost pentru cuvênt că aceste păsĕrele și altele, cum sunt vrăbiile, se însărcinaseră fără nici o plată cu curățirea pomilor de omidi, fără ca el se scie. Îi spuse, că în alte țĕri sunt societăți pentru ocrotirea păsĕrelelor, fără care agricultura ar suferi fórte mult. Au fost țĕri, în cari din pricina vênătórei peste mĕsură a păsĕrelelor, agricultura dase înapoi fórte rĕu; așa că ómenii de pe acolo au fost siliți sĕ cumpere și sĕ aducă asemenea pasĕri din alte țĕri și sĕ le ocrotéscă, pentru-ca agricultura sĕ dea ér înainte. S'a făcut socotélă și s'a găsit că o familie de păsĕrele stirpesce pe an mai multe milióne de omidi și alte gângănii cari ar puté aduce muncitorilor pagube de sute de milióne de lei. Omul ori cât de harnic și neobosit ar fi, n'ar puté sĕ se feréscă de atâtea miliarde de vrășmași, — cum sunt omidile și tóte gângăniile, — care i-ar potopi tot rodul ostenelelor lui déca Dumnedeu nu i-ar fi dat asemenea ajutor neprețuit, care nu cere nici o plată. Este dér de datoria lui (a omului) sĕ nu vêneze și sĕ nu omóre păsĕrelele, căci atunci se arată nemulțumitor către Dumnedeu și se pune în rêndul fiarelor sĕlbatice, care omóră pe celelalte viețuitóre, de multe-ori numai pentru plăcerea de a omorî. Déca pasĕrile ne aduc și óre-cari pagube, apoi folósele sunt cu mult mai mari. încât pagubele nici nu trebuesc băgate în sémă. Unele pasĕri prin mâncarea mortăciunilor. curăță aerul de mirosurile cele grele, care ar aduce multe bóle.

Sandu ascultă cu mare băgare de sémă cele spuse de învĕțător și pătrundêndu-se de adevĕrul și folósele acelor povețe, făgădui că în viitor nu va mai supĕra pasĕrile și alte viețuitóre și într'adevĕr se ținù de cuvênt. Acum omidile ori alte gângănii nu-i mai vatĕmă pomii și florile, cari sunt așa de frumóse, cum erau în dilele cele bune de altădată!...

Ce bine ar fi, déca toți sătenii români ar asculta povețele celor mai luminați, decât ei, cu aceeași dragoste și le-ar îndeplini cu aceeași rîvnă, cu care le-a ascultat și le-a urmat fratele și tovarășul lor de muncă și de viețuire, Sandu Damian! De multe pagube și neajunsuri s'ar feri Românul și mult bine și folos i-ar prinde acele povețe. Adesea ori, un lucru căruia sătenul din nepricepere nu-i dă nici o însemnătate, póte avea urmări fórte mari și triste! Sătenul a audit din moși strămoșii lui, că este pĕcat sĕ se omóre cutare, ori cutare pasĕre seu altă viețuitóre; dér nu în totdéuna se feresce el d'a cădea în pĕcat! Ș'apoi ce pĕcat mai mare póte cădea pe capul plugarului român, decât a-și vede rodul muncei stricat de gângănii, din lipsă de pasĕri, pe care le omóră și isgonesce el d'imprejur fără nici o milă!

Mai ales copiii trebuiesc sfătuiți de mici sĕ se pórte omenesce cu pasĕrile și ori-ce alte viețuitóre, căci pe lângă alte folóse, acéstă deprindere mai lucréză în bine și asupra simțĕmintelor fragedei lor inimi și-i feresce de a fi nisce adevĕrate fiare sĕlbatice. când se măresc și când nu mai pun preț nici chiar pe viéța celor asemenea lor; lucruri, cari din nenorocire se vĕd petrecêndu-se adesea-ori atât pe la sate cât și pe la orașe, unde se crede, că este bine déca sĕ fac tóte gusturile copiilor, fie ele ori cât de nefolositóre!...

(„Amicul Poporului") **P. Pánelu.**

Despre presimțiri.

Din timpurile cele mai vechi s'au menționat aceste fenomene și au fost comentate în diferite moduri.

Călugărița *Maria Magdalena*, care a fost victima „Bazarului de caritate" în timpul nopței, care preceda catastrofa, visa că se afla între flacări. Diminéța, tristă, cum este ori și cine după un așa vis, spune surorilor: „Am o presimțire". Când părăsi călugărițele spre a se duce la „Bazar", le spuse: „Adio surorilor, adio pentru totdéuna". După doue óre a fost arsă. Ce rĕspund necredincioșii la acésta? Ea s'a dus, pentru-că a promis, dér în sufletul sĕu era absolut convinsă, că nu se va mai întórce.

Dr. *Hericourt* a publicat în „Revue médical" mai multe casuri personale. Étă unul:

Duminecă în 14 Aprilie 1895 la ora 2 și jumĕtate es la plimbare cu familia. De-odată îmi veni ideia că casa mea arde. Nevrênd sĕ întrerup plimbarea, o scurtez și pe la 4 și jumĕtate ne întórcem, ér spre casă. Tótă casa mea era în flacări.

Cu toții scim că Calpurnia, soția lui Cesar, îl visase în nóptea care preceda încoronarea lui, sângerând. Cu tóte stăruințele nevestei de a rĕmâné acasă, el se duse și fù omorît.

Lincolin, președintele St.-Unite, visase în nóptea care preceda mórtea lui, că se duse la palatul presidențial și vĕdênd tot în negru întrebă pe un lacheu: „Ce este doliul ăsta?" „Cum, nu sciți, președintele a fost omorît aséră la teatru". Se deșteptă imediat, séra merse la teatru și fù omorît de Iohn Vilhers.

Beshandri, consilierul imperiului german, povestise nepótei sale, că a visat că foile unui arbore veniau spre el și rupênd o foie vĕdù scris pe ea: „Mort 1 Iunie 1820". El chiar uitase visul, însĕ la 1 Iunie 1820 fù mort.

Baronul *Lazare Hellenbach* citéză următorul cas personal. Doria colaborarea directorului secțiunei chimice din Viena. Și era vorba că a doua di sĕ se ducă la el. Peste nópte viséză, că intrând în institut vede pe directorul dus de 2 ómeni și îi se spuse, că a înghițit din erore cyanură de potassium.

A doua di se întêmplă tocmai așa.

Dr. *Von Guddon*, celebru medic al lui Ludovic al II al Bavariei, visase într'o nópte, că se bătuse cu un om în apă. A doua di doctorul povesti visul la mai mulți prietini. Scim cu toții, că Ludovic se arunca în lacul Hernberg și trase și pe doctor după el.

Marcele Scrizolles locuia Asrèche. Era fórte bine dispus, căci tocmai primise de la familia lui vești îmbucurătóre. De-odată se produse o întristare și audi fórte distinct: „Ai o depeșe, acasă o nenorocire te așteptă".

Scóse ciasornicul și vĕdù. că este ora 4 și jumĕtate. Se duse spre casă și găsi o telegramă: „Tata a murit din causa unui anevrism". Telegrama sosise esact la ora 4 și jumĕtate.

Intr'o di de Martie era la hotel în Grenadia. Nevasta îi dise: „Nu am dormit tótă nóptea, am vĕdut lângă mine pe amica mea B., era mórtă". „Nu este decât un vis rĕu", rĕspunse Scrizolles. O sĕptĕmână întrégă o visase tot pe ea. In fine peste câte-va dile când sosiră gazetele, citi că d-na B. a murit tocmai în nóptea când o visase.

M. L. V. locuia în Bordeaux în 1888.

In diua de 22 Februarie la ora 4 și jumĕtate se afla în biroul sĕu. De-odată vĕdù fórte clar pe unchiul sĕu, când se scula vĕdù că nu este nimic și îi dise că póte a fost vre-o halucinație. După un sfert de oră primi o telegramă: „Unchiul a murit".

In *Bruxelles* d-na Helmont sculându-se dela masă vĕdù pe vĕrul ei și îi dise: „Ce faci Galu?" Nu era nimeni.

Peste o jumĕtate de oră primi o telegramă: „Galu mort".

S'ar puté da mii și mii de esemple, dér vedem că acestea sunt suficiente.

Esplicațiunile ce s'au dat până acum acestor fenomene psychiatre sunt numai hipotese.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Un bĕtrân nătărău.

Puțin timp după căsĕtoria lui Napoleon cu Maria Louisa, fata împĕratului Austriei, se luară nisce mĕsuri politice de către curtea Austriei, cari erau contrarii vederilor lui Bonaparte. Primind noutățile el dise: Impĕratul Austriei este „une vieille ganache" (un bĕtrân nătărău). Maria Luisa era de față, însĕ nici odată mai nainte nu audise espresiunea asta și n'o înțelese.

Curênd după aceea când rĕmase singură cu bărbatul sĕu, îl întrebà de sensul vorbei „ganache"; însĕ el nevoind sĕ-i spună adevĕrata însemnare, îi dise: asta însemnéză om cu mare esperiență și cu bună pricepere.

In diua următóre, cancelarul Cambacerès se duse la Regina cu o adresă de felicitare pentru căsĕtoria ei. Ea, dorind a-i face un compliment în rĕspunsul sĕu, îi mulțumi din suflet, dicênd că 'l consideră ca pe cel mai mare "ganache" din imperiu.

Ómenii Curței fură uimiți și încurcați, se retraseră însĕ fără sĕ facă vr'o observare. Imprejurarea ajunse în curênd la urechile lui Napoleon, care rîse din tótă inima, și luni de dile asta fù subiectul de glumă în tóte adunările din Paris, împĕrătésa fiind singura persónă, care rĕmase nesciutóre de greșéla ce comisese.

Căsĕtoriți

dela 6 Iunie până la 12 Iunie.

1. Kovács Károly ev. ref. proprietar de mașine de trierat în Szepsi-Magyaros, cu Antal Ilona ev. ref. Brașov. 2. Horvát Sandor, ev. ref. musicant, cu Bundzik Maria, rom. cat. amêndoi domiciliați în Cașovia; 3. Dumitru Melies, gr. or. muncitor, cu Ana Cârstea, gr. or. Brașov 4. Henko Sándor, rom. cat. pantofar, Brașov, cu Sipos Rozalia. rom. cat. Kézdi Polyán. 5. Gyárfás András ev. ref. calfă de pantofar cu Bokor Rozalia rom. cat. Brașov. 6. Balázs Iános rom. cat. croitor Brașov cu Budik Katalin ev. ref. Szekely Udvarhely 7. Tökés Gyula ev. ref. calfă de lăcătuș cu Csulak Iulianna ev. ref. Brașov. 8. Stefan Guszky rom. cat. pădiitor de mașine cu Iulia Iosefa Bohaty n. Winklarek, rom. cath. amêndoi în fabrica de zahar. 9. Niculae Căpățînă gr. or. muncitor cu Eufrosina Bănățeanu n. Ținț gr. or. Brașov. 10. Reimer Victor Traugott, ev. de conf. aug., comtabil cu Ema Borsos ev. ref. Brașov.

Sosiți în Brașov.

Pe diua de 13 Iunie 1902.

Hotel Europa: Dr. Csiky, advocat, Gy. Szt. Miklos, D-na Albahary, Bucuresci. Paul, electromonteur, Bucuresci, Vogel și Bannfeld, voiagiori, Budapesta; Sekinlek, căpitan c. și r., Otto, voiagior, Ferencz, comerciant, Eisner, comerciant, toți din Budapesta; Stolz, Maurer, Rosthal, Zsengeri, Fischer, Deutsch, Kopecsek, Prismann, voiagiori, toți din Viena.

Hotel Bucuresci: Kraft, secretar de finanțe. Clușiu; Schvarz, Oradea, Kürti, Plätz, Budapesta; Rössler, Drach, Viena; toți voiagiori.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Nr. 8033—1902.

Escriere de licitaţiune cu oferte.

La 30 Iunie st. n. a. c. la 10 óre a. m. se vor da în antrepriză pe cale de oferte, în oficiul economic orăşenesc din loc, următórele **lucrări**, şi anume:

a) Facerea unui nou cazan pentru conservare de gaz la uzina de gaz orăşănéscă în preţ de 21945 cor.

b) Facerea stelagiului necesar, pentru montarea cazanului, în preţ de 1467 cor. 37 fil.

c) Repararea basenului dela cazanul cel vechiu, în preţ de 3034 cor. 59 fil.

Se vor accepta numai oferte în scris, timbrate în regulă, provĕdute cu vadiu de 10% dela suma ofertată şi sigilate. Se pot face oferte şi pentru fie care lucrare de sub a), b) şi c) separat.

La ofert este a se alătura planul lucrărilor de făcut, dinpreună cu preţurile lor, adecă: preliminarul de spese şi un raport în detail.

Afară de acestea, ofertul are sĕ conţină declaraţiunea, că oferentelui îi sunt cunoscute condiţiunile de ofert şi contract şi că se supune acelora necondiţionat.

Condiţiunile mai detaiate de ofert şi contract se pot lua în vedere la oficiul economic orăşenesc pe timpul de oficiu între órele 8—12 a. m.

Ofertele se primesc în oficiul economic orăşenesc până la 30 Iunie a. c. 10 óre a. m., ér ofertele întrate după acest termin — ca întârdiate — se resping.

Braşov, 4 Iunie 1902.

2—3.(549) *Magistratul orăşenesc.*

Nr. 64.—1902

a. f. c. sc. d.

Publicare de concurs.

La gimnasiul superior fundaţional din Năsĕud din 1 a Septemvre 1902 e de a se complini **o catedră de profesor ordinar**, la care pot concura indivizi, carĭ au cualificaţiune de profesorĭ pentru şcólele medii din geografie şi sciinţele naturale.

Cu acest post décă se denumesce profesor ordinar se asigură din fondul central scolastic din districtul Năsĕudului, următórele dotaţiunĭ:

1) plata anuală de 2200 coróne,

2) cuartir natural,

4) drept de pensiune în inţelesul art. de lege XXVII din 1894.

Dacă însĕ se complinesce cu profesor suplent în sensul dispoşiţiunilor legii, competinţa anuală e 1600 coróne şi dacă sĕ înaintéză de profesor ordinar şi în acéstă calitate câştigă aprobare, atuncĭ întră în dotaţiunea descrisă mai sus sub 1—4.

Dela concurenţĭ se recere ca se fie civĭ ungarĭ, se posédă cualificaţiunea scientifică prescrisă de lege şi se ştie pe deplin limba română şi maghiară.

Concurenţii sĕ-şĭ aştérnă suplicele adresate către *„Comisiunea administrătóre de fondurile centrale şcolastic şi de stipendie din districtul Năsĕudului"* şi adjustate cu documentele despre etate, religiune, starea familiară, referinţele militare, cualificaţiunea scientifică, cunoscinţele de limbĭ şi eventual despre serviciul de pănă acum până în **10 Iuliu 1902**, la direcţiunea gimnasiului superior fundaţional din Năsĕud.

Din şedinţa *„Comisiunei administrătóre de fondurile centrale şcolastic si de stipendie din districtul Năsĕudului" ţinută în*

Năsĕud, la 12 Martie 1902.

Preşedinte:

Gerasim Domide m. p.

Secretar:

(534),2—2 *Dr. Nestor Simon* m. p.

251—1902.

végrh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNYI KIVONAT.

Alulirt kiküldött birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102.§-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a brassói kir. törvszéknek 1901 évi 8511. polg. sz. végzése következtében, Dr. Manoiu Miklos brassói ügyvéd által képviselt brassói Birt George javára brassói Bustea György és társai ellen 73 kor. erejéig 1902 évi márczius hó 24-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 718 korra becsült következő ingóságok u. m.: bérkocsi, lovak és hámok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a brassói kir. járásbiróság 1902 évi V. 398/3 sz. végzése folytán 73 kor. tőkekövetelés, ennek 1901 évi junius hó 3-ik napjától járó 6% kamatai 1/3% váltódij és eddig összesen 60 kor. 90 fillérben már biróilag megállapitott költségek 10 kor. 20 fil. a korábbi és az alább kitüntetett jelen árverés kitüzési költségek erejéig, a melyekből a kifizetett 40 kor leszámittatik, Brassóban pe Tocile 64 sz. a. leendő eszközlésére **1902-ik év junius hó 24-dik napjának d. e. 11 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Brassóban, 1902 évi junius hó 7 ik napján.

Deák László,
kir. bir. vghjtó.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.